

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

VNG reactie op de Rijksbegroting 2015

BIJZONDERE LEDENBRIEF

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 Financiën	4
2 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	8
3 Veiligheid en Justitie	14
4 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	20
5 Wonen	23
6 Infrastructuur en Milieu	24
7 Economie	32
8 Sociale Zaken en Werkgelegenheid	34
9 Volksgezondheid, Welzijn en Sport	37
10 Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking	38
Bijlage	40

Inleiding

Voor u ligt onze jaarlijkse analyse van de Rijksbegroting. Hierin stellen wij u op de hoogte van de voor gemeenten belangrijke voornemens van het kabinet en de gevolgen daarvan voor gemeenten.

We staan aan de vooravond van een omvangrijke decentralisatie van taken van het Rijk en provincies naar gemeenten. De voorbereidingen om de nieuwe taken goed uit te kunnen voeren zijn in alle gemeenten topprioriteit. Met als belangrijkste doel meer maatwerk voor inwoners en minder bureaucratie.

Het Gemeentefonds wordt anderhalf keer zo groot als nu; er komt bijna 8 miljard euro bij voor nieuwe taken op het gebied van werk, zorg en jeugd. Tegelijk gaan de decentralisaties gepaard met forse bezuinigingen door het Rijk. Als blijkt dat de (financiële) randvoorwaarden van de decentralisaties onvoldoende zijn om onze inwoners passend te kunnen ondersteunen, dan blijven wij het Rijk aanspreken op zijn stelselverantwoordelijkheid.

De komende periode moet het Rijk ook op andere dossiers beslissingen nemen die grote gevolgen hebben voor gemeenten, burgers en bedrijven, zoals over de Omgevingswet en over de transparantie van de overheid en de openbaarheid van informatie. Wij vinden een effectief samenspel tussen gemeenten en Rijk hierbij essentieel om passende antwoorden te vinden op allerlei maatschappelijke vragen.

Tot slot: al lange tijd pleiten wij voor meer financiële vrijheid van gemeenten dat past bij onze steeds grotere hoeveelheid taken en verantwoordelijkheden. Dit geeft ons meer sturingsmiddelen om effectiever te kunnen zijn bij economisch herstel en economische groei. Het voornemen van het kabinet om een verruiming van het lokaal belastinggebied te onderzoeken juichen wij dan ook toe. Wij vinden dat het kabinet nu moet doorpakken en tempo moet maken met de belastingherziening. De VNG is uiteraard graag bereid om mee te werken aan een goed en snel realiseerbaar voorstel hiervoor.

Voor gemeenten is nu het uur u aangebroken en zijn het spannende tijden. Wij wensen u heel veel succes en blijven u ook in 2015 steunen bij het uitvoeren van uw nieuwe taken.

Jantine Kriens

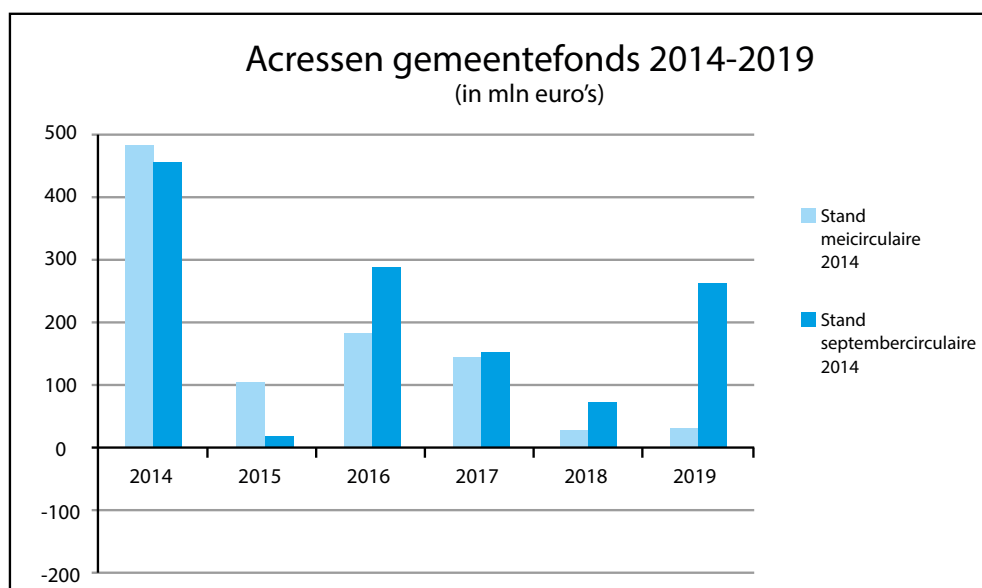

1 Financiën

Accressen Gemeentefonds

Wat wil het kabinet?

De groei van het Gemeentefonds (het accres) is gekoppeld aan de groei van de departementale uitgaven (trap op, trap af-systematiek). Nu de Miljoenennota is gepubliceerd kan het accres berekend worden. In onderstaande tabel is dit weergegeven.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het accres daalt in 2014 met 25,6 miljoen euro en in 2015 met nog eens 85,5 miljoen euro. Vanaf 2016 neemt het accres toe. Belangrijkste reden dat het accres in 2015 daalt, ondanks de extra uitgaven van het kabinet, is dat er minder geld beschikbaar is voor loon- en prijsbijstellingen omdat het kabinet de verwachting heeft dat de inflatie en de loonstijging lager zullen uitvallen dan eerder aangenomen.

Financiële vooruitzichten

Wat wil het kabinet?

Het kabinet becijfert in de Gemeentefondsbegroting dat gemeenten de komende jaren naar verwachting te maken krijgen met een daling van de financiële ruimte tot bijna 2 miljard euro negatief. In onderstaande tabel geven we een beeld van de financiële ruimte voor gemeenten voor de jaren 2015 tot en met 2018. Dit beeld is gebaseerd op een aantal aannames en ramingen die de uitkomsten onzeker maken. De basis hiervan wordt ontleend aan gegevens uit de Onderhoudsrapportage specifieke uitkeringen 2014, gemeentelijke begrotingsgegevens over 2014 en de meicirculaire Gemeentefonds 2014.

Ontwikkeling kosten en inkomsten 2015-2019 (cumulatief; x 1 miljoen euro)

	2015	2016	2017	2018
Kostenontwikkeling	8.180	8.787	9.048	9.513
Inkomstenontwikkeling	7.694	7.018	7.427	7.513
Financiële ruimte	-1.161	-1.360	-1.535	-1.819

Wat betekent dit voor gemeenten?

Deze tabel laat duidelijk zien dat ondanks de onzekerheden van de aannames en ramingen de verbeterde economische vooruitzichten geheel aan de gemeenten voorbij gaan. In de komende jaren staan gemeenten naast de invoering van de nieuwe taken ook voor een grote financiële opgave om de begroting en sluitend te krijgen. Deze cijfers tonen aan dat de huidige bekostigingssystematiek van het Gemeentefonds niet meer aansluit bij de kostenontwikkeling (door de nieuwe taken) van gemeenten. Wij vinden dat er op korte termijn nieuwe bekostigingsmodellen voor het Gemeentefonds moeten worden verkend, waarbij ook de extra korting op het Gemeentefonds door de zogenaamde opschalingskorting moet worden betrokken.

Groot onderhoud verdeling Gemeentefonds

Wat wil het kabinet?

In 2015 wordt de verdeling van de algemene uitkering aangepast naar aanleiding van de uitkomsten van de eerste fase van het groot onderhoud. Door de aanpassing wordt de bestaande scheefheid tussen gemeentelijke uitgaven en inkomsten uit het Gemeentefonds recht getrokken. In 2016 past het kabinet de verdeling verder aan naar aanleiding van de tweede fase van het groot onderhoud. In dat jaar worden de (sub)clusters Werk en Inkomen, Brandweer en Rampenbestrijding, Onderwijshuisvesting, Volkshuisvesting en Ruimtelijk Ordening nader bekeken.

Wat betekent dit voor gemeenten?

In 2015 en 2016 wordt de verdeling van de algemene uitkering aangepast aan gewijzigde uitgavenpatronen van gemeenten. De resultaten van de nieuwe verdeling 2015 zijn gepubliceerd in de meicirculaire Gemeentefonds 2014. Een aantal gemeenten gaat er financieel op vooruit, andere er juist op achteruit. Om de nadeelgemeenten tegemoet te komen is een overgangsregime van drie jaar van toepassing voor de herverdeling 2015. Als daar aanleiding toe is wordt ook voor de herverdeling 2016 een meerjarig overgangstraject ingesteld. De uitkomsten per gemeente worden uiterlijk bekendgemaakt in de meicirculaire 2015. Op ons verzoek worden de inkomsten en uitgaven voor onderhuisvesting in de tweede fase van het onderzoek opnieuw tegen het licht gehouden. Wij vermoeden dat de grote dynamiek in de onderwijsuitgaven onvoldoende tot uitdrukking is gekomen in de eerste fase van het onderzoek.

Btw bij samenwerking

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil dat gemeenten meer samenwerken. Als gemeenten taken gezamenlijk uitvoeren betalen ze echter meer btw dan wanneer gemeenten dezelfde taken in eigen beheer houden. Het kabinet stelt dat deze extra btw niet kan worden voorkomen, zonder dat daarbij de dwingende Europese btw-richtlijn wordt geschonden of zonder dat dit budgettaire gevolgen veroorzaakt in andere sectoren.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De extra btw-last belemmert samenwerking tussen gemeenten. Wij blijven van mening dat gemeenten niet fiscaal gestraft mogen worden voor de wijze waarop ze hun overheidstaken uitvoeren. Als de fiscale route geen soelaas biedt, rest als enige optie dat gemeenten financieel worden gecompenseerd voor het btw-nadeel.

Macronorm OZB

Wat wil het kabinet?

De macronorm onroerende zaakbelasting (OZB) is geëvalueerd. Een ambtelijke werkgroep komt tot de conclusie dat deze norm geen effectief instrument is gebleken en heeft voorgesteld deze norm af te schaffen. Het kabinet handhaaft deze norm echter nog één jaar. Binnen dit jaar moeten alternatieven worden uitgewerkt. De macronorm 2015 voor de OZB stijging is 3% van 3,711 miljard euro.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten zijn geen voorstander van een macronorm of een andere vanuit het Rijk opgelegde beperking in democratische keuze. Autonome gemeenten maken verantwoorde keuzes en doorkruisen daarbij niet de gewenste ontwikkeling van de collectieve lastendruk in Nederland. Dit in tegenstelling tot het kabinet dat in 2015 een stortbelasting introduceert die de afvalstoffenheffing met ruim 50 miljoen euro verhoogt. Afschaffing van de macronorm heeft onze voorkeur. Mocht daarvoor bij het kabinet ook volgend jaar onvoldoende politieke steun blijken, dan is een woonlastenbenadering een stap vooruit. Dan wordt beter aangesloten bij de gemeentelijke bestuurlijke praktijk, waarbij de ontwikkeling van de OZB niet geïsoleerd wordt gezien, maar veelal in samenhang met andere woonlasten als afvalstoffen- en rioolheffing.

Besluit proceskosten WOZ

Wat wil het kabinet?

Het kabinet heeft keer op keer aangegeven het Besluit proceskosten WOZ aan te passen om de hoge kosten voor bezwaar en beroep in de Wet WOZ tegen te gaan. Deze worden veroorzaakt door de juridisering als gevolg van het verdienmodel van met name no-cure-no-pay bureaus. Verdere maatregelen van het kabinet blijven echter uit.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het achterwege blijven van een wijziging houdt wenselijke ontwikkelingen rond de WOZ tegen. Zonder een adequate regeling kan de openbaarheid van woningwaarden niet gerealiseerd worden. Datzelfde geldt voor het voornemen om de WOZ-waarde te gebruiken binnen het woningwaarderingstelsel. Ook leidt dit voor gemeenten tot onnodig hoge kosten voor bezwaar en beroep.

Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil per 1 januari 2016 overheidsondernemingen belastingplichtig stellen voor de vennootschapsbelasting. Het achterliggende doel van het concept wetsvoorstel is, mede onder druk van de Europese Commissie, het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Ten opzichte van het eerdere conceptvoorstel bevat het huidige wetsvoorstel een groot aantal wijzigingen. Het kabinet wil hiermee de toename van de administratieve lasten en uitvoeringskosten beperken.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij bestuderen het wetsvoorstel op dit moment samen met gemeentelijke en andere deskundigen, waarbij we met name focussen op de vijf eerder door ons genoemde ijkpunten:

1. Vrijheid bij vormgeving activiteit door gemeenten (dus ook: samenwerking zo min mogelijk belemmeren).
2. Oogmerk is creëren gelijk speelveld; er mag geen sprake zijn van verboden staatssteun. Maar: wetsvoorstel hoeft niet verder te gaan dan "Europa" eist.
3. Bij uitvoering van een wettelijke taak is er nooit sprake van concurrentievervalsing.
4. Geen geldoverheveling van gemeenten naar het Rijk. De bedoeling van het Rijk mag niet zijn om aan het wetsvoorstel te verdienen, dus eventuele opbrengsten moeten gecompenseerd moeten worden.
5. Geen complexe regelgeving; beperking administratieve/bestuurlijke lasten.

Wij houden onze leden op de hoogte van de op basis van deze ijkpunten te trekken conclusies en eventueel te ondernemen acties.

De gevolgen van het wetsvoorstel zijn hoe dan ook ingrijpend. Voorzien zijn structurele administratieve lasten van 6,5 miljoen euro en een opbrengst van naar schatting 100 miljoen euro. Ook vinden wij het van belang dat waar mogelijk één lijn wordt getrokken, zodat niet iedere afzonderlijke organisatie moet overleggen met

de belastinginspecteur. Zonder ons op enigerlei wijze te conformeren aan het wetsvoorstel hebben de Unie van Waterschappen, het IPO en de VNG daarom met het Rijk een raamafpraak opgesteld om te komen tot een effectieve en efficiënte werkwijze met als doel de administratieve lasten zoveel mogelijk te beperken. Binnenkort vindt invulling plaats via een plan van aanpak waaruit onder meer handreikingen moeten voortvloeien over -onder andere- omvang belastingplicht, openingsbalans en belastbare grondslag.

Uitbreiding gemeentelijk belastinggebied

Wat wil het kabinet?

De minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën laten onderzoeken of en hoe een verruiming van het gemeentelijk belastinggebied vorm en draagvlak kan krijgen. Aanleiding voor het onderzoek is de constatering dat Nederland het laagste aandeel decentrale belastingen heeft van alle OESO-landen. Bij de grotere rol die gemeenten na de drie decentralisaties spelen past volgens het kabinet meer ruimte om zelf belastingen te heffen. Met de verruiming van het gemeentelijke belastinggebied is een lagere uitkering uit het Gemeentefonds mogelijk. Hierdoor krijgt het Rijk meer ruimte om de belasting op arbeid te verlagen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij juichen het toe dat het kabinet een eerste stap zet in de discussie over verruiming van het belastinggebied. Wij pleiten al geruime tijd voor een lokaal belastinggebied dat qua omvang beter past bij de steeds grotere hoeveelheid taken en verantwoordelijkheden van gemeenten. Hierbij hebben wij de verruiming van het belastinggebied altijd gekoppeld aan een vermindering van de uitkering van het Gemeentefonds. Wij vinden het wenselijk dat het kabinet snel doorpakt en tempo maakt met het onderzoek en de uitbreiding van het belastinggebied. Wij zijn uiteraard graag bereid om mee te werken aan een goed en snel realiseerbaar voorstel.

2 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ordering openbaar bestuur

Wat wil het kabinet?

Net als vorig jaar zet het kabinet in op het bevorderen van de uitvoeringskracht van gemeenten in relatie tot de drie grote decentralisaties op het sociaal domein. Ook moeten burgers kunnen vertrouwen op de integraliteit van de maatregelen die gemeenten straks gaan uitvoeren. Om te zorgen dat gemeenten hun taken goed kunnen uitvoeren moeten de randvoorwaarden in orde zijn. Het kabinet wil hieraan ondersteuning bieden. Hierbij gaat het om bestuurlijke, financiële en organisatorische kaders.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het kabinet gaat uit van de kracht van de lokale overheden en wil hen waar nodig versterken en ondersteunen. Het heeft daarom naast wetgeving ook kaders geformuleerd waarlangs kabinetsbreed wordt gewerkt om de decentralisaties te laten slagen. Een van die kaders is dat gemeenten de middelen die bij de decentralisaties overgaan van de Rijksbegroting naar een decentralisatieuitkering, ontschot kunnen aanwenden.

Met het Rijk hebben wij een informatievoorziening voor het sociaal domein ontwikkeld. Gemeenten gaan integraler werken in het sociale domein, zodat zij een meer samenhangend beleid kunnen voeren en werkprocessen rondom een hulpvraag efficiënter kunnen organiseren. Een speciaal hiervoor opgerichte commissie beziet of gemeenten over de noodzakelijke bestuurlijke, organisatorische en financiële maatregelen beschikken. Deze tijdelijke commissie kan de minister adviseren over eventuele tekortkomingen in de implementatie door gemeenten. De minister kan hierbij in het uiterste geval tot indeplaatsreden besluiten. De uiteindelijke controle op de uitvoering van gedecentraliseerde wetten blijft een zaak van de gemeenteraad.

In gemeentelijke samenwerkingsverbanden pakken gemeenten waar nodig taken op om voldoende schaal, expertise en financiële slagkracht te organiseren. Samen met de betrokken ministeries, specifiek Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ondersteunen wij de vorming van deze gemeentelijke samenwerkingsverbanden. Dit landsdekkende, zo veel mogelijk congruente veld van samenwerkingsverbanden, versterkt de positie van gemeenten op punten als financiële risicoverevening bij inkoop voor en uitvoering van de decentralisaties.

Regeldrukvermindering

Wat wil het kabinet?

In de periode tot 2017 zet het kabinet in op een regeldrukvermindering voor bedrijven, burgers en professionals. De Memorie van toelichting bij de begrotingswet van het ministerie van BZK zegt hierover het volgende: "Dit is een rijksbrede opgave. Het Ministerie van BZK heeft een coördinerende rol richting andere departementen om deze doelstelling voor wat betreft burgers en professionals te realiseren".

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij zijn partner in het project Beter en concreter dat loopt tot 31 mei 2015. De periode vanaf januari 2015 is bedoeld voor afronding en evaluatie. Op 25 maart 2015 vindt het slotcongres plaats van het project Beter en concreter, dit moet ook een 'call to action' zijn. Momenteel denken wij met de ministeries van Economische Zaken en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties na over de toekomst. Wij roepen het kabinet op de resultaten van het project op een adequate wijze te borgen.

Verkiezingen Provinciale Staten en Waterschapsbesturen

Wat wil het kabinet?

Op woensdag 18 maart 2015 zijn er verkiezingen voor de Provinciale Staten, de Waterschappen en de Eilandsraden op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Om de opkomst bij de waterschapsverkiezingen te verhogen vinden deze gelijktijdig plaats met de verkiezingen voor de Provinciale Staten. Gemeenten zijn in 2015 voor het eerst verantwoordelijk voor het organiseren van de waterschapsverkiezingen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor veel gemeenten is het de eerste keer dat zij twee verkiezingen op één dag organiseren. Wij hebben er bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) met succes aangedrongen dat de waterschapsverkiezingen opgenomen worden in de Kieswet in plaats van in de Waterschapswet. Zo kunnen gemeenten de verkiezingen organiseren op basis van één wet. Wij hebben met de Unie van Waterschappen afspraken gemaakt over een vergoeding van de meerkosten van de waterschapsverkiezingen. In het Gemeentefonds wordt hiervoor een extra bedrag opgenomen. Het ministerie van BZK zal de voorlichting aan gemeenten en de instructiemodule voor stembureauleden aanpassen aan deze gecombineerde verkiezingen.

Elektronisch stemmen

Wat wil het kabinet?

De commissie Elektronisch stemmen en tellen in het stemlokaal (commissie Van Beek) heeft geadviseerd om elektronisch stemmen en tellen in te voeren. In vervolg op het standpunt over het rapport van de commissie Van Beek wordt eind 2014 het haalbaarheidsonderzoek naar het stemmen met een stemprinter en het elektronisch tellen van de papieren stembiljetten afgerond. Definitieve besluitvorming over de invoering van elektronisch stemmen en tellen in het stemlokaal gebeurt aan de hand van de uitkomsten over de haalbaarheid en de financiering. Het kabinet neemt hierover eind 2014 een besluit. De planning is om de uitkomsten begin 2015 aan de Tweede Kamer voor te leggen. Bij een positieve uitkomst kan een volgende stap het voorbereiden van testen zijn in de tweede helft van 2015.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De commissie Van Beek heeft aangegeven dat een elektronische methode om stemmen te tellen nodig is (het scannen van stembiljetten). Daarnaast is het wenselijk om ook elektronisch een stem te kunnen uitbrengen (stemprinter). Wij zijn positief over de voorstellen om elektronisch te stemmen en te tellen en hebben de minister van BZK gevraagd om dit voortvarend op te pakken. Daarnaast hebben wij aangegeven dat de extra kosten die deze verandering met zich meebrengt voor rekening van het Rijk zijn.

Wet raadgevend referendum

Wat wil het kabinet?

De Wet raadgevend referendum wordt in 2015 van kracht, de exacte datum is momenteel onbekend. Burgers kunnen vanaf dan over nieuw aangenomen wetgeving een referendum aanvragen. Het referendum geeft de mogelijkheid zich voor of tegen een bepaalde wet uit te spreken, maar de uitslag is niet bindend. Voor het initiatief tot een referendum zijn minimaal 10.000 kiesgerechtigden nodig. Het definitieve verzoek moet worden gesteund door tenminste 300.000 kiesgerechtigden. Een voorgenomen vereiste voor de geldigheid van de uitslag is dat de opkomst bij het referendum tenminste dertig procent van het totale aantal kiesgerechtigden is. Er komt een referendumcommissie die, wanneer een referendum wordt uitgeschreven, informatie geeft over de voorliggende wet en subsidies verstrekt aan organisaties voor het organiseren van het maatschappelijk debat. Omdat het initiatief voor het referendum bij de burger ligt, is niet te zeggen hoe vaak een referendum

wordt georganiseerd. Het organiseren van een referendum vergt ongeveer dezelfde kosten en inspanning als het organiseren van reguliere verkiezingen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Er komt in 2015 een mogelijkheid voor referenda op nationaal niveau. In tegenstelling tot de Tijdelijke referendumwet van tien jaar geleden, kunnen er geen lokale en provinciale referenda worden gehouden. Ook anders is dat de ondersteunende handtekeningen niet bij de gemeente worden ingediend en gecontroleerd, maar dat dit bij de Kiesraad gebeurt. Als besloten is dat er een referendum komt, zullen gemeenten de organisatie en uitvoering van de stemming doen. Dit is vergelijkbaar met een verkiezing. De kosten van een verkiezing zijn in kaart gebracht door de commissie Van Beek (42 miljoen euro voor de Tweede Kamer verkiezingen in 2012). Wij zullen in overleg met het ministerie van BZK afspreken op welke wijze gemeenten vergoed worden, als er een referendum wordt gehouden.

Doe-democratie / participatiemaatschappij

Wat wil het kabinet?

Net als vorig jaar wil het kabinet de 'doe-democratie' verder ondersteunen en bevorderen door burgers in positie te brengen en door overheden meer te laten aansluiten bij maatschappelijke initiatieven. Dit wil het kabinet doen door juridische en financiële knelpunten die maatschappelijke initiatieven in de weg kunnen staan weg te nemen. En door ambtenaren en bestuurders te ondersteunen bij het vinden en toepassen van nieuwe vormen van samenwerking met maatschappelijke initiatieven. Ook zet het kabinet in op de versnellingsagenda doe-democratie, een breed palet van initiatieven en impulsen van een netwerk van overheid en maatschappelijke partners.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij vinden dat gemeenten de ruimte moeten krijgen om te experimenteren met nieuwe vormen van samenwerking met maatschappelijke initiatieven. Het Rijk heeft dit advies ter harte genomen. Samen met gelieerde verenigingen (wethouders, raadsleden, griffiers, gemeentesecretarissen en burgemeesters) zullen wij en het kabinet een ondersteuningsprogramma opzetten. Doel van dit programma is de kwaliteit van het lokaal bestuur te versterken en het bestuurlijk samenspel tussen de gemeentelijke actoren onderling en met de samenleving te bevorderen. De eerste aftrap hiervoor is gegeven via de 'Afspraken van Vught'. Hier hebben wethouders, raadsleden, griffiers, gemeentesecretarissen en burgemeesters samen met de VNG een eerste verkenning gedaan, die op termijn leidt tot nieuwe en aanvullende vormen van democratie.

In de Memorie van toelichting bij de Begrotingswet BZK geeft de minister aan dat hij de versnellingsagenda wil oppakken in samenwerking met andere overheden. Verder stelt de minister dat hij daarbij ook gemeenteambtenaren wil ondersteunen. Wij zetten nog vraagtekens bij borging van de positie van gemeenten in de versnellingsagenda.

Elektronisch zaken doen

Wat wil het kabinet?

In 2017 moeten burgers en ondernemers hun zaken met de overheid elektronisch kunnen regelen. De (digitale) dienstverlening van de overheid aan burgers en bedrijven moet inspelen op de veranderende eisen ten aanzien van continuïteit, betrouwbaarheid, veiligheid, privacy, regeldrukvermindering en het voorkomen van fraude. Het kabinet wil onnodige regeldruk terugdringen en (digitale) dienstverlening aan bedrijven verbeteren. Onder deze doelstelling valt ook het opschalen van ICT-toepassingen om maatschappelijke en economische uitdagingen op te lossen, bijvoorbeeld met de ICT-doorbraakprojecten. Het kabinet wil één digitale voordeur voor digitale overheidsdienstverlening met één sleutel, één berichtendienst en open standaarden voor

informatieuitwisseling. Het kabinet heeft een gezamenlijk wetgevingsprogramma van EZ en BZK in gang gezet.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Om betere dienstverlening aan burgers én ondernemers mogelijk te maken, moeten gemeenten aansluiten op en gebruikmaken van de digitale infrastructuur. Gemeenten zullen meer informatie en diensten digitaal moeten aanbieden. Maar niet alle diensten lenen zich daarvoor. Wij vinden dat er ruimte moet blijven voor direct persoonlijk contact tussen overheid en ondernemer en burger.

Digitale dienstverlening vraagt om een solide juridisch kader. Het huidige wettelijke kader is verbrokken en deels verouderd. Wij dringen aan op een consistent wettelijk kader, waarbinnen uniforme voorzieningen voor digitale dienstverlening aan burgers en ondernemers mogelijk is.

Digitale dienstverlening

Wat wil het kabinet?

Met het oog op een betere en efficiëntere dienstverlening aan burgers en bedrijven maakt het kabinet het mogelijk om de diensten van de overheid in toenemende mate digitaal af te nemen. In 2015 wordt de digitaliseringsagenda verder uitgevoerd. Uiteindelijk moet het ertoe leiden dat de overheidsdienstverlening digitaal, effectief, gewaardeerd en efficiënt is. Zij moet toegankelijk (op maat, herkenbaar, begrijpelijk, makkelijk bruikbaar), betrouwbaar en veilig zijn. De Nationaal Commissaris Digitale Overheid (NCDO) werkt aan de basis voor een digitale overheid voor alle overheden.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij onderschrijven het maatschappelijk belang van de digitale overheid waarbij burgers en bedrijven zoveel mogelijk digitaal zaken kunnen doen met de overheid. Hierbij moet ook persoonlijk contact met burgers en bedrijven mogelijk blijven. Betere (digitale) dienstverlening is alleen te realiseren als randvoorwaarden als digitale identificatie, toegang tot digitale diensten via Mijn Overheid, kwalitatief hoogwaardige basisregistraties, generieke voorzieningen om deze basisregistraties te koppelen met de digitale gemeentelijke systemen en standaardisering van architectuur zijn ingevuld. Gemeenten nemen verantwoordelijkheid voor hun deel van de implementatie van de digitale infrastructuur. We vragen het Rijk opnieuw zijn verantwoordelijkheid te nemen voor de generieke voorzieningen. Met de komst van de NCDO verwachten wij dat de regie op ontwikkeling van de generieke digitale infrastructuur versterkt wordt, zeker als deze daadwerkelijk voor alle overheden werkt.

Gezien het belang van de generieke digitale infrastructuur (GDI) vragen wij om duidelijkheid over de structurele financiering van deze infrastructuur.

Betrouwbaarheid van het digitaal zaken doen staat voorop. Dit is alleen te realiseren als een aantal basisvoorwaarden adequaat is geregeld. Te denken valt aan toegang, identificatie, informatieveiligheid, privacy, transparantie, correctierecht, eenduidigheid van begrippen, architectuur, regie en financiering. Om hier gericht sturing aan te geven hebben wij een bestuurscommissie Dienstverlening en Informatiebeleid ingesteld. Het belang van informatie als strategisch middel in de uitvoering wordt hiermee erkend.

Informatieveiligheid

Wat wil het kabinet?

In de begroting van BZK geeft het kabinet aan dat de digitaliseringsagenda in 2015 verder wordt uitgevoerd. Eén van de voorwaarden daarbij is dat de digitale dienstverlening veilig moet zijn. Verankering van het bestuurlijke en operationele besef van het belang van informatieveiligheid is uitgangspunt voor het waarborgen

van een veilige en betrouwbare digitale infrastructuur. Hoe aan deze ambitie invulling wordt gegeven beperkt zich in de nota tot de maatregel om DigiD-assessments te blijven uitvoeren.

Het Rijk zet de komende jaren verder in op cyber security. In de begroting van het ministerie van Veiligheid en Justitie stelt het kabinet dat het (de vitale sectoren van) Nederland weerbaarder wil maken en de centrale rol van het Nationaal Cyber Security Centre (NCSC) verder wil verstevigen. Onduidelijk blijft wat het kabinet verstaat onder vitale sectoren.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten onderschrijven het belang van informatieveiligheid. Zij geven in lijn met de 'Resolutie Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente' invulling aan de interbestuurlijke afspraken over verplichtende zelfregulering.

Het valt ons op dat het kabinet informatieveiligheid wel in algemene zin adresseert, maar geen expliciete doorvertaling maakt naar nieuwe en lopende initiatieven. Denk hierbij aan de aanstelling van de NCDO, Open Overheid en Elektronisch stemmen. Wij vragen van het kabinet meer duidelijkheid over zijn inspanningen rond operationele en bestuurlijke verankering van informatieveiligheid en te verwachten inspanningen van gemeenten hierbij. Wij nemen aan dat het kabinet rekening houdt met gemeentelijke initiatieven als de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD), bovengenoemde resolutie en verbetering van informatieveiligheid in het domein van werk en inkomen. Bij het Rijk zullen wij erop aandringen om bij alle initiatieven oog te houden voor informatieveiligheid. Ook blijven wij het Rijk aansporen om verschillende auditverplichtingen voor gemeenten verder te stroomlijnen.

Mede door het implementeren van de Europese netwerk- en informatiebeveiligingsrichtlijn is het - voor wat betreft het vergroten van de weerbaarheid - vooral de vraag of gemeenten als Vitale Sector worden aangemerkt. In dat geval heeft dit grote gevolgen voor gemeenten. Wij zoeken overleg met de ministeries van VenJ en BZK om gemeentelijk beleid op dit gebied en de consequenties voor gemeenten verder af te stemmen. Daarbij neme we in ogenschouw dat de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten al nauw samenwerkt met het NCSC aan een grotere digitale weerbaarheid van gemeenten.

Reisdocumenten

Wat wil het kabinet?

Het kabinet zet in op het verlagen van de lasten voor burgers als het gaat om het aanvragen of vervangen van reisdocumenten. Het kabinet is daarom begonnen met het opzetten van twee proeftuinen rond aangifte van vermissing en thuisbezorging van reisdocumenten.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het thuisbezorgen van paspoorten en het afschaffen van vermissingsleges leidt voor gemeenten tot een afname van het aantal baliehandelingen.

Veilige publieke taak

Wat wil het kabinet?

Het kabinet vindt een veilige taakuitoefening door medewerkers met een publieke taak en politieke ambtsdragers van groot belang voor het openbaar bestuur. Daarom ondersteunt het kabinet initiatieven die bijdragen aan een aanpak van gemeenten ter voorkoming van agressie en geweld. Het programma Programma Veilige Publieke Taak dat gemeenten hierin ondersteunt wordt voortgezet. De focus komt meer dan voorheen te liggen op de bestuurlijke aanpak door gemeenten en op het voorkomen van agressie en geweld.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij vinden elke vorm van agressie en geweld onaanvaardbaar tegen bestuurders en medewerkers van gemeenten en andere personen met een publieke functie. Daarom vinden wij het goed dat het kabinet voor een langere termijn extra geld beschikbaar stelt aan het A&O fonds gemeenten, het Expertisecentrum Veilige Publieke Taak en de beroepsverenigingen van de politieke ambtsdragers voor hun activiteiten om gemeenten hierin te ondersteunen.

Integriteit

wat wil het kabinet?

Het kabinet vindt integriteit van bestuurders en ambtenaren een belangrijke voorwaarde voor het vertrouwen van de burgers in de overheid. Daarom blijft het werken aan de bevordering van integriteit en professionalisering binnen de overheid. In dat kader wordt het Bureau Integriteitsbevordering Openbare Sector (BIOS) gesubsidieerd voor de ontwikkeling van in het bijeenkomsten, opleidingen en instrumenten. In de Gemeentewet zal de zorgplicht van de burgemeester voor bestuurlijke integriteit worden opgenomen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Belangrijk is dat burgemeesters via het BIOS maar ook rechtstreeks door het ministerie van BZK worden ondersteund bij de invulling van de zorgplicht voor bestuurlijke integriteit. Uiteraard heeft het Genootschap van Burgemeesters hierin ook een rol. Bestuurlijke integriteit is onlosmakelijk verbonden met ambtelijke integriteit, integraal beleid is noodzakelijk. Wij halen daarom de wensen en behoeften bij gemeenten op en ondersteunen hen bij samenhangend integriteitsbeleid. Door ontwikkeling van digitale toolkits in 2014 maken wij dit beleid inzichtelijk. Belangrijk daarbij is de samenwerking met BZK en het Bureau Integriteitsbevordering Openbare Sector. Voor gemeenten is immers belangrijk dat zij instrumenten krijgen aangereikt die aansluiten bij de praktijk.

3 Veiligheid en Justitie

Alcohol

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil wettelijke kaders opstellen voor de bescherming van de gezondheid van burgers tegen risico's van alcohol en het handhaven ervan door gemeenten.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het toezicht van gemeenten op de naleving van de Drank- en Horecawet, inclusief de controle van leeftijdsgrens, werd in 2013 respectievelijk 2014 van kracht. Ook de komende jaren blijven gemeenten toezicht houden en is hun bereidheid groot om samen te werken op het gebied van handhaving. In een aantal regio's is samenwerking al een feit. Wij vinden het daarom niet opportuun om anno 2015 opnieuw wettelijke kaders op te stellen. Onderzoek naar handhaven van de wet door gemeenten is nog niet volledig en/of afgerond. Voorts wordt de wet in 2016 geëvalueerd. Wij vinden dat van een dergelijke opzet pas sprake kan zijn als dat uit de evaluatie specifiek naar voren komt.

Nieuwe landelijke beleidsdoelstellingen politie

Wat wil het kabinet?

De Minister van Veiligheid en Justitie, het College van procureurs-generaal en de regioburgemeesters formuleerden voor de politie landelijke doelstellingen voor de periode 2015–2018: de Veiligheidsagenda. Deze agenda richt zich op de aanpak van maatschappelijke veiligheidsproblemen die landelijk spelen, die (regio)grensoverschrijdend zijn en/of waar afstemming in de aanpak op landelijk niveau voor nodig is. Het gaat hierbij om de aanpak van ondermijnende criminaliteit, cybercrime, horizontale fraude, kinderporno en High Impact Crimes, waaronder criminele jeugdgroepen en het afpakken van crimineel vermogen. De agenda is complementair aan de lokale veiligheidsagenda's. Om uitvoering te geven aan de gemeenschappelijke Veiligheidsagenda worden de middelen uit RA-intensiveringsenveloppe Veiligheid (de zgn. tweede tranche van de 105 miljoen euro) overgeheveld van Financiën naar VenJ voor de jaren 2015 t/m 2017.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij vinden de Veiligheidsagenda een stap vooruit ten opzichte van de vorige landelijke beleidsdoelstellingen. Het is een overzichtelijk aantal doelstellingen met een duidelijk landelijk karakter. De volgende stap is om deze goed aan te laten sluiten op de prioriteiten in de nieuwe regionale beleidsplannen en lokale veiligheidsplannen die nu worden opgesteld. Verder vinden wij het van belang dat de voortgang van de uitvoering in overeenstemming is met de positie van het lokale gezag en efficiënt gebeurt (geen verantwoordingsbureaucratie). Aangezien de eerder genoemde 105 miljoen euro nu gekoppeld is aan de Veiligheidsagenda moet dit leiden tot een herziening van het bestedingsplan dat eerder is gemaakt door politie en VenJ, zodat in gezamenlijkheid afspraken over de besteding worden gemaakt. De extra middelen moeten daadwerkelijk beschikbaar komen voor uitvoering van de veiligheidsagenda en niet gebruikt worden om mogelijke tekorten bij de politie op andere terreinen te dekken.

Doorontwikkeling van de nationale politie

Wat wil het kabinet?

Op 1 januari 2015 gaan de basisteams en de districtsrecherches van start. De robuuste basisteams voeren de kerntaken van de politie uit: de basispolitiezorg. Wijkagenten vervullen daarin een hoofdrol. Zij weten goed wat er in hun wijk speelt en welke kwesties de aandacht van de politie vragen. Onder gezag van de burgemeester en de officier van justitie werken basisteams binnen de regionale eenheden samen met andere teams en met externe partners op lokaal niveau, zoals gemeenten, reclassering en jeugdzorg. Eind 2015 moet de hele organisatie zijn ingericht, conform het Inrichtingsplan Nationale Politie.

De operationele sterkte die nu 51.726 fte bedraagt daalt in 2015 licht naar 50.955. Dit ligt nog steeds boven de (betaalbare) sterkte die in het inrichtingsplan van de nationale politie is opgenomen van 49.802. De komende jaren daalt de sterkte verder naar deze 49.802. De hogere sterkte geeft in 2015 druk op de begroting van de nationale politie. Daarom hebben politie en minister besloten de instroom van aspiranten in 2015 te beperken tot een minimum.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De inrichting van de nationale politie baart ons enige zorgen. Ons bereiken steeds meer signalen dat de reorganisatie moeizaam verloopt. De robuuste basisteams hadden al in 2014 operationeel moeten zijn. Ook vragen wij ons af of er voldoende wijkagenten geworven worden.

Verschillende onderzoeken constateren een toenemende regionale en landelijke oriëntatie van de politie, een toenemende centrale sturing op de lokale gezagsuitoefening, een toename van centraal gerichte verantwoording en een te abrupte scheiding tussen gezag en beheer, terwijl beheer en gezag soms zeer dicht bij elkaar liggen. Wij zien verder een forse druk op de politie doordat er bezuinigd moet worden op de bedrijfsvoering (taakstelling van kabinet Rutte-Asscher), een reorganisatie is gestart die alle 65.000 medewerkers van de politie raakt, er steeds weer nieuwe landelijke prioriteiten van de minister bijkomen (ook buiten de landelijke prioriteiten om), de Politieacademie samengevoegd wordt met de nationale politie en de landelijke meldkamerorganisatie ondergebracht wordt bij de politie. Wij maken ons zorgen over wat dit gaat betekenen voor de lokale ruimte van de politie.

Wij vinden dat de financiële druk op de politie er niet toe mag leiden dat te weinig mensen worden opgeleid. Dit om te voorkomen dat de sterkte van de politie onder de afgesproken normen zakt.

Het succes van de nieuwe nationale politie hangt af van de mogelijkheid om de veiligheidsproblemen die de burger ervaart effectief te vertalen in beleid en actie. Het is van belang dat lokale prioriteiten voldoende ruimte krijgen. Aan enkele nadere voorwaarden moet worden voldaan:

- een duidelijke afbakening van landelijk beheer en lokaal gezag;
- het gezag (OM en burgemeester) bepaalt waar de politie op ingezet wordt;
- de lokale politieteams moeten over voldoende slagkracht beschikken en dichtbij het lokaal bestuur zijn georganiseerd. De politie moet op lokaal niveau de ruimte hebben om lokaal maatwerk te leveren onder gezag van de lokale driehoek en niet ingekaderd worden door uniforme werkprocessen die van bovenaf zijn opgelegd;
- duidelijkheid over het aantal agenten dat daadwerkelijk beschikbaar is als 'blauw op straat' in alle eenheden, inclusief wijkagenten;
- de politieorganisatie moet goed aansluiten op de bestaande samenwerkingsverbanden op het gebied van veiligheid. De afstand tussen het lokale gezagsniveau en het regionale coördinatie niveau mag niet te groot worden;
- meer gezamenlijke besluitvorming door OM en burgemeesters bij het bepalen van de prioriteiten van de op-

sparing van lokaal relevante vormen van criminaliteit. De afspraken hierover moet de lokale driehoek maken en niet de bilaterale overleggen tussen politiechef en officier van justitie.

PV-vergoedingen Bestuurlijke strafbeschikking

Wat wil het kabinet?

Het kabinet schaft per 31 december 2014 de Proces-verbaal-vergoeding af. Dit is een vergoeding die gemeenten krijgen als buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) handhavend optreden. Voor elk proces-verbaal dat zij schrijven, krijgen gemeenten nu nog 25 euro of 40 euro, afhankelijk van het feit waarvoor zij handhavend optreden. In totaal gaat het om een bedrag van ruim 14 miljoen euro.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Overlast en verloedering staan al jaren hoog op de lijst van factoren die het gevoel van veiligheid van bewoners en ondernemers negatief beïnvloeden. Ondanks het feit dat aan gemeenten niet volledig tegemoet wordt gekomen voor het inzetten van BOA's, nemen gemeenten de aanpak van deze problematiek serieus. Om de leefbaarheid in wijken en buurten te vergroten worden vaak BOA's ingezet. Door het afschaffen van de PV-vergoeding maakt het kabinet gemeenten nog lastiger om serieus werk te maken van het vergroten van de leefbaarheid in de wijken in deze financieel krappe tijd. Voor gemeenten betekent het afschaffen van de tegemoetkoming een extra financiële strop van ruim 14 miljoen euro. Dit past niet in het kabinetsbeleid dat juist handhavend beleid propageert.

Re-integratie zedendelinquenten

Wat wil het kabinet?

Zedendelicten en zware geweldsdelicten zijn zeer ingrijpend en traumatiserend voor slachtoffers en naaste omgeving. Bescherming van de samenleving tegen daders van zware gewelds- en zedendelicten vergt toereikende maatregelen die erop gericht zijn dat deze delinquenten niet recidiveren. Omwille van de veiligheid van de samenleving kan het nodig zijn een bepaalde categorie delinquenten langdurig te volgen. Dat beoogt het wetsvoorstel Langdurig Toezicht, Gedragsbeïnvloeding en Vrijheidsbeperking.

Naar verwachting treedt de wet in 2015 in werking. Met deze wet kunnen ernstige geweldsplegers en zedendelinquenten langdurig, mogelijk zelfs levenslang, onder toezicht komen te staan en vindt resocialisatie gefaseerd plaats onder voorwaarden. In het verlengde van toezicht op zedendelinquenten en zware geweldsdelinquenten wordt het project Bestuurlijke Informatie Voorziening Justitiabelen (BIJ) volgend jaar staand beleid. Tegelijkertijd werkt het kabinet in 2015 aan digitalisering van het informatieportaal Justitiabelen. Dit systeem stelt de burgemeester in staat zich tijdig te voorzien van informatie over de terugkeer in de samenleving van ex-gedetineerde zeden- en zware geweldsdelinquenten. Dat versterkt de handelingspositie van de burgemeester en de gemeente.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De terugkeer van gedetineerden, en met name van zedendelinquenten, stuit vaak op bezwaren in de samenleving. Het Openbaar Ministerie, de reclassering en het lokaal bestuur moeten dan een balans vinden tussen de belangen van het slachtoffer, de samenleving en de ex-gedetineerde. In verreweg de meeste situaties vinden deze partijen een goede oplossing door goede samenwerking, regie en vertrouwen in elkaars expertise. Recente voorbeelden in Leiden en Apeldoorn laten dit zien. Wij vinden deze gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid van grote waarde.

Samen met het Nederlands Genootschap van Burgemeesters overleggen wij met het Openbaar Ministerie en Reclassering Nederland over een aantal landelijke afspraken. Deze moeten gemeenten, het OM en de

reclassering in staat stellen om, rekening houdend met de belangen van de gemeenschap, de (zedendelinquent en het sociale vangnet dat hem omringt, tot een voor iedereen acceptabele en duurzame oplossing te komen.

Wij zijn positief over de mogelijkheden die het wetsvoorstel biedt. Aansluitend vragen wij nadere invulling van de wens van burgemeesters om - ruim voorafgaand aan de invrijheidsstelling van zedendelinquenten - de omgevingsfactoren onder de aandacht te kunnen brengen bij diegenen die aanvullende maatregelen moeten treffen. Wij verwelkomen het besluit om het project Bestuurlijke Informatie Voorziening Justitiabelen (BIJ) tot staand beleid te maken en op vrijwillige basis beschikbaar te maken voor gemeenten. Wij vinden deze voorziening van toegevoegde waarde voor de handelingspositie van burgemeester en gemeente.

Prostitutie

Wat wil het kabinet?

Op verzoek van de Eerste Kamer vervalt uit de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche het voornemen van een register voor prostituees. Hiervoor heeft de minister van Veiligheid en Justitie een wijzigingsvoorstel (novelle) ingediend. Met de inwerkingtreding van de wet wordt een landelijk uniform vergunningstelsel voor seksbedrijven ingevoerd. Daarnaast wordt de leeftijd voor prostituees verhoogd naar 21 jaar. Tot slot komt er een register van ingetrokken en geweigerde vergunningen en een register van escortvergunningen. Naar verwachting treedt de wet in 2015 in werking.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten hebben landelijke kaders nodig om de prostitutiebranche beter te kunnen reguleren. Wij zijn voorstander van een snelle realisatie van de landelijke kaders zoals deze nu voorliggen in de Tweede Kamer. De in de wet opgenomen vergunningsverplichting vergt extra inspanningen van gemeenten. Normaal gesproken krijgen gemeenten drie maanden de tijd om zich voor te bereiden op de invoering van een wet. Wij hebben in onze reactie op de novelle gevraagd om een langere voorbereidingstermijn. Uit de praktijk blijkt een termijn van drie maanden namelijk te kort. Tot slot is goede samenwerking met de politie van belang vanwege diens kennis en expertise op het gebied van mensenhandel en vanwege de dunne scheidslijn tussen toezicht, handhaving en opsporing van strafbare feiten in de prostitutiebranche.

Veiligheidshuizen

Wat wil het kabinet?

De politie en het Openbaar Ministerie (OM) gaven met hun ketenpartners de afhandeling van veelvoorkomende criminaliteit een sterke impuls door de landelijke invoering van de 'ZSM-werkwijze' (Zorgvuldig, Snel en Maatwerk). Vanaf 1 januari 2015 benadert Slachtofferhulp Nederland op de tien ZSM-locaties de slachtoffers zeven dagen per week actief, staat hen juridisch bij en biedt psychosociale of andere hulp.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij vragen meer aandacht voor ZSM in bredere zin. Komend jaar moeten enkele belangrijke besluiten genomen worden over de verdere ontwikkeling. Wij vinden het van belang dat er een goede verbinding is tussen ZSM en de Veiligheidshuizen én dat informatie van gemeenten meer betrokken wordt bij de afdoeningsbeslissingen van het OM. Ook moet er ruimte voor maatwerk op regionaal niveau blijven en enkele praktische zaken goed geregeld worden (goed werkend casusvolgsysteem, duidelijkheid over privacy). In zijn algemeenheid constateren we dat de verbinding van veiligheid en zorg, zoals die bijvoorbeeld in het Veiligheidshuis tot stand komt, in de begroting nauwelijks wordt genoemd. Een gemiste kans omdat dit in onze ogen een van de belangrijkste thema's voor de komende jaren is. Wij zullen hierin zelf het voortouw in nemen.

Jihadisme

Wat wil het kabinet?

Het kabinet versterkt de strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aanpak van jihadisten met onder andere wetgeving ter verruiming van de bestuursrechtelijke bevoegdheden om de risico's te beperken van teruggekeerde terroristische strijders (bijvoorbeeld periodieke meldplicht, medewerking aan herhuisvesting en contactverboden). De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) voert de regie bij de uitvoering van het Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme, dat eind augustus aan de Tweede Kamer is aangeboden.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Radicalisering heeft grote maatschappelijke gevolgen. De samenleving is gebaat bij een effectieve aanpak hiervan. Het Actieprogramma heeft een sterk repressieve toon. De ervaring leert dat alleen repressie niet de voedingsbodem voor radicalisering wegneemt. Ook preventie, zorg en welzijn zijn nodig om polarisatie tegen te gaan. Gemeenten kunnen hier bij uitstek een rol spelen door in de wijken te zijn, signalen uit netwerken oppakken en snel ingrijpen. Jihadisme en radicalisering kunnen in alle gemeenten opkomen. Het is daarom van belang dat alle gemeenten betrokken worden in de aanpak van dit maatschappelijke probleem.

Eigen bijdrage gedetineerden

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil een eigen bijdrage vragen van gedetineerden. Het wetsvoorstel voor een eigen bijdrage voor verblijf in een justitiële inrichting ging medio 2014 naar de Tweede Kamer en treedt waarschijnlijk januari 2015 in werking (TK 33 844, nr.3). De geraamde opbrengst van de eigen bijdrage van de gedetineerden is 7 miljoen euro structureel. Dit wetsvoorstel vloeit voort uit het Regeerakkoord en moet samen met de eigen bijdrage van veroordeelden aan de kosten van het strafproces in totaal 60 miljoen euro opbrengen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het wetsvoorstel van de staatssecretaris van VenJ heeft negatieve effecten op de inkomenspositie van burgers. Dat geldt ook voor het armoede-, schulden- en re-integratiebeleid waarvoor gemeenten verantwoordelijk zijn. In maart hebben wij samen met Divosa en NVVK onze zorgen kenbaar gemaakt. Uit onderzoek blijkt dat 50 tot 70 procent van de gedetineerden schulden heeft. In de praktijk wordt het innen van de bijdragen dus zeer lastig, zo niet onhaalbaar. Het vragen van een eigen bijdrage van gedetineerden, terbeschikkinggestelden en ouders van jeugdigen voor het verblijf in een justitiële inrichting zorgt ervoor dat deze mensen sneller in de financiële problemen komen of dat bestaande schulden oplopen. Bij terugkeer in de maatschappij heeft dit directe gevolgen voor inkomensregelingen van gemeenten, armoede- en schuldenbeleid en re-integratie.

Asielbeleid

Wat wil het kabinet?

Sinds 2013 neemt de asielstroom toe, waarbij dit versterkt het geval lijkt te zijn sinds het voorjaar van 2014. Dat betekent een verhoogde druk op de opvangcapaciteit. De gemiddelde opvangduur van asielzoekers loopt op doordat er (tijdelijk) sprake is van een vertraging in de afhandeling van asielverzoeken en bij de uitplaatsing van statushouders. Om aan de kosten die gepaard gaan met de hoge toestroom tegemoet te komen, stelt het kabinet in 2014 375 miljoen euro extra beschikbaar voor de eerstejaarsopvang van asielzoekers in 2014 en 2015.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten hebben nu al te maken met een verhoging van de taakstelling voor de huisvesting van statushouders en dat neemt naar verwachting toe. Gemeenten zien de noodzaak hiertoe en zijn bereid loyaal hieraan mee te werken. Gemeenten verwachten wel alle steun van het Rijk hierbij en ook begrip voor het feit

dat het niet eenvoudig is in een lastige woningmarkt vele extra mensen te huisvesten. Daarom moeten Rijk en gemeenten gezamenlijk naar creatieve oplossingen en alternatieven zoeken. Uitgeplaatste vergunninghouders hebben maatschappelijke begeleiding nodig om zo snel mogelijk te kunnen integreren. Daarvoor moet een passend budget zijn.

Vele uitgeprocedeerde asielzoekers leven nu op straat. Door de hoge instroom bestaat de kans dat dit verder toeneemt. Gemeenten willen een sobere bed-bad-brood-regeling voor deze doelgroep. Voor specifieke groepen zoals zieke mensen moet er een goede opvangmogelijkheid met begeleiding zijn zodat er een oplossing komt naar hetzij terugkeer, hetzij verblijfsvergunning.

Ex-gedetineerden

Wat wil het kabinet?

Het kabinet verwacht verdere daling van de kosten van inkoop van forensische zorg, doordat de behandelduur wordt teruggebracht. Tegelijkertijd is sprake van een toename van forensische plekken in het segment beschermd wonen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor gemeenten betekent dit dat burgers eerder uit TBS terugkeren in de samenleving. Het kabinet wil dit bereiken met dezelfde kwaliteit van behandeling, maar wij voorzien dat gemeenten te maken krijgen met de gevallen waarin deze doelstelling niet wordt behaald. De toename van het forensisch beschermd wonen dwingt gemeenten in de praktijk om die plekken voort te zetten. Voor gemeenten is het belangrijk om tijdig over voldoende informatie te beschikken over welke plek wanneer moet worden omgezet van forensisch naar regulier. Het gaat om zeer kostbare vormen van wonen met zorg, waarbij gemeenten hun eigen zorgvuldige afweging willen maken.

4 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Educatie

Wat wil het kabinet?

Het kabinet stelt vanaf 2015 structureel 5 miljoen euro beschikbaar voor effectieve methodes om de problematiek rondom laaggeletterdheid te verminderen. Deze methodes zijn afgelopen jaren getest in het proefprogramma Taal voor het Leven, uitgevoerd door Stichting Lezen & Schrijven. Daarnaast loopt in 2015 het Actieplan Laaggeletterdheid af. Begin 2015 besluit het kabinet op basis van een evaluatie van dit Actieplan over het vervolg van de aanpak van laaggeletterdheid vanaf 2016.

Wat betekent dit voor gemeenten?

We willen een educatieaanbod voor de brede doelgroep van educatie. Daarvoor is een divers aanbod nodig. Waarbij zowel professionals als vrijwilligers worden ingezet en verschillende aanbieders van educatie samenwerken in regionale en lokale taalwerken. We willen dan ook de aanpak van Taal voor Leven uitrollen in alle 35 arbeidsmarktregio's. Ook willen we educatie inzetten als instrument voor arbeids- en maatschappelijke participatie en hiervoor de verbinding leggen met andere beleidsterreinen in het sociaal domein. Dit is nodig om te zorgen dat laaggeletterdheid structureel op de beleidsagenda blijft. We willen dit streven landelijk ondersteunen en zien het graag verwoord in het vervolg van het Actieplan Laaggeletterdheid.

Bewegingsonderwijs

Wat wil het kabinet?

Het kabinet streeft ernaar dat scholen drie lesuren per week bewegingsonderwijs aanbieden, gegeven door een daartoe bevoegde leraar. Het kabinet heeft hierover afspraken gemaakt in het bestuursakkoord Primair Onderwijs.

Wat betekent dit voor gemeenten?

We willen graag bijdragen aan de brede vorming van kinderen en waarderen dat het kabinet bewegingsonderwijs wil stimuleren. We zien echter dat het kabinetsbeleid niet voorziet in de bewegingsruimte die nodig is om de verhoging van het aantal bewegingsuren daadwerkelijk te bereiken. Zoals investeringen in gymnastieklokalen en aanpassing van de regelgeving. Daarnaast zien we graag dat de stimuleringsregeling verbinding legt met bestaande programma's zoals Sport en Bewegen in de Buurt en de Brede Impuls Combinatiefuncties, opdat bewegen voor kinderen structurele aandacht behoudt.

Cultuur en Media

Wat wil het kabinet?

Financiën

Het kabinet handhaaft ook in de Rijksbegroting 2015 de onevenredige cultuurbezuinigingen van structureel 200 miljoen euro, afgerond 25%. De gaten in de infrastructuur met name bij de kunsten worden dus niet gedicht. Ook blijven de indirecte bezuinigingen van ongeveer 100 miljoen euro op uitkeringen en belastingen. Verder komt er steeds meer wetgeving met lokale verplichtingen. Er is een financiële taakstelling in de apparaatskosten voor alle landelijke organisaties en fondsen olopend tot 13,3% in 2018.

Bibliotheken

De Wet Stelsel Openbare Bibliotheek-voorzieningen treedt 1 januari 2015 in werking. Deze wet is nu nog in behandeling bij de Eerste Kamer. De Koninklijke Bibliotheek zal de landelijke digitale bibliotheek coördineren. Zij krijgt een budget voor de inkoop van e-content, die via een uitname van het Gemeentefonds wordt gefinancierd en via middelen die voorheen naar het SIOB gingen voor de uitvoering van stelseltaken. Daarnaast wordt het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen ondersteund. De Tweede Kamer ontvangt in het eerste kwartaal van 2015 een brief over het beleid over leesbevordering en bestrijding van laaggeletterdheid. Naar aanleiding van een Kamermotie is er overleg tussen OCW, SZW en VWS over integrale aanpak van de bestrijding van laaggeletterdheid specifiek bij ouderen. De Projectgroep Samenhang Geletterdheid komt eind 2014 met een brief hierover.

Archieven

Het Nationaal Archief krijgt middelen om onder andere het Archiefconvenant - gericht op samenwerking tussen de overheden bij de digitale innovatie van archieven - in het kader van het programma Archief2020 uit te voeren. De medeoverheden worden hierbij ook door hun brancheorganisaties ondersteund.

Erfgoed

Het voorstel voor de Erfgoedwet ligt bij de Raad van State. De wet betreft o.a. archeologie, monumenten en (museum)collecties.

Beeldende Kunst en Vormgeving

Met de bestaande decentralisatieuitkering beeldende kunst en vormgeving hebben de betrokken 36 gemeenten meerjarige afspraken gemaakt met instellingen en kunstenaars voor de Cultuurnota periode 2013-2016.

Deze afspraken werden, ook volgens ons, halverwege negatief doorkruist door de eerder vanuit het kabinet beoogde versleuteling van deze uitkering onder alle gemeenten per 2015. Protesten hebben ertoe geleid dat de versleuteling wordt uitgesteld tot 2017.

Creatieve Industrie

Dit is een topsector voor het Rijk. Het gaat om architectuur, vormgeving, nieuwe media, mode en film. Voor deze laatste discipline komt 20 miljoen euro extra beschikbaar.

Cultuureducatie en Amateurkunst

De stimuleringsmaatregelen voor cultuur binnen het primair en voortgezet onderwijs worden doorgezet. Hetzelfde geldt voor de combinatiefuncties cultuur. Bij de buitenschoolse activiteiten loopt een discussie met de Kamer over een keuze tussen wet, convenant of gemeentelijke autonomie.

Media

Het kabinet continueert de financiering van het Mediawijsheid Expertisecentrum. Dit bevordert een bewuste, kritische en actieve houding van burgers en instellingen in onze samenleving waar de media alom aanwezig zijn. Er komt een nieuwe visie op het publieke mediabestel.

Prioriteiten

Het kabinet heeft als prioriteiten talentontwikkeling en cultureel ondernemerschap. Voor talentontwikkeling gaat het om een reparatie van 8 miljoen euro tot 2017. Het programma Cultureel ondernemerschap (jaarlijks 2 miljoen euro) wordt voortgezet. Verder wordt de verbinding van cultuur met andere sectoren tot 2017 gestimuleerd met 7 miljoen euro.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Bibliotheken

Het besluit over uitname uit het Gemeentefonds voor e-content kwam tot stand in goed overleg tussen de overheden. De algemene financiële taakstelling die de Koninklijke Bibliotheek opgelegd krijgt mag niet worden verhaald op het budget voor inkoop van e-content. De uitbreiding van Bibliotheek op School naar het voortgezet onderwijs is positief. Wij verwachten een uitnodiging om mee te denken over de aanpak van laaggeletterdheid.

Archieven

Het programma Archief2020 leverde in 2014 de eerste concrete producten op. Het is van belang de standaarden actief te implementeren en het beheer door het Nationaal Archief te borgen. Ook moet er meer focus komen, met een accent op ondersteuning bij de aansluiting op e-depotvoorzieningen en een archiefportal. Voor het eventuele lokale beheer van de archieven van de voormalige regionale politiekorpsen - die bij wet zijn vervreemd naar het Rijk - moet een vergoeding of andere oplossing komen.

Erfgoed

Wij hebben er bezwaren tegen dat de beoogde Erfgoedwet geen ontwikkelingsperspectief kent, meer verplichtingen voor gemeenten met zich meebrengt en weer specifiek toezicht op gemeenten lijkt te introduceren.

Beeldende Kunst en Vormgeving

Versleuteling in het Gemeentefonds per 2015 zou hebben geleid tot het openbreken van de Cultuurnota. Ook wij hebben het Rijk gewezen op de negatieve gevolgen hiervan.

Creatieve Industrie

Deze topsector is vooral van belang voor de steden. Bij film is er voor gemeenten vooral een rol in de lokale vertoning en educatie, ook van de extra door het Rijk te subsidiëren producties.

Cultuureducatie en Amateurkunst

Wat betreft cultuureducatie en amateurkunst in de vrije tijd hebben wij een convenant tussen de overheden geopperd met stimulansen voor brede scholen, verenigingen en talentontwikkeling.

Media

Wij missen de aandacht voor de lokale omroepen in de aangekondigde visie op het mediabestel.

Prioriteiten

De prioriteiten ondersteunen wij. De reparatie bij talentontwikkeling is klein maar betekenisvol. Wel ontbreekt een verbinding met organisaties in de regio, zoals productiehuzen, podiumkunst en presentatie-instellingen beeldende kunst.

5 Wonen

Wat wil het kabinet?

De eerder door de minister van Wonen en Rijksdienst (WenR) aangekondigde bezuiniging van 31 miljoen euro op de huurtoeslag gaat niet door. Het kabinet schaft wel per 2016 de ouderentoeslag af. Dit levert een besparing op uitgaven voor de huurtoeslag van 22 miljoen euro. Het verlaagde BTW-tarief van 6 % op arbeidsloon bij verbouwing en renovatie van woningen wordt verlengd tot 1 juli 2015. Daarna gaat het percentage weer omhoog naar 21 procent. De verhuurderheffing op woningcorporaties loopt in 2015 op tot 1,335 miljard euro. De minister komt met een aangepast woningwaarderingstelsel (WWS), waarin de WOZ-waarde zwaarder meeweegt.

Het kabinet komt mensen tegemoet die na verkoop van hun huis een restschuld hebben. Sinds 2014 is het mogelijk om restschulden onder strikte voorwaarden mee te financieren onder de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). De rente over alle restschulden die tot 2018 ontstaan is nu nog maximaal tien jaar aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. Dit wordt vijftien jaar. Ook komt er een nieuw energielabel. Daarmee krijgen woningeigenaren een zo goed mogelijk beeld van de energieprestatie van hun woning en van mogelijke energiebesparende maatregelen. Zij kunnen het voorlopige label tegen beperkte kosten zelf omzetten in een definitief label. Dat hebben zij nodig bij verkoop van hun huis.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De meeste maatregelen raken gemeenten niet rechtstreeks. Met aanvaarding van het wetsvoorstel 'Versterking handavingsinstrumentarium Woningwet' is het handavingsinstrumentarium op grond van de Woningwet verbeterd. Zo is een bestuurlijke boete geïntroduceerd. Het beoogd effect hiervan is dat overtreders gestraft kunnen worden als zij overtredingen blijven begaan en potentiële overtreders af te schrikken, zodat overtredingen niet (meer) worden begaan.

Daarnaast is voorzien in het wijzigen van de maatregel tot beheerovername. De gewijzigde beheermaatregel stelt voor om de huidige regels omtrent beheer van gebouwen, open erven en terreinen te wijzigen, zodat gemeenten met meer slagkracht kunnen opereren. Er wordt daarbij een gebouw- en eigenaargerichte aanpak voorgesteld, en het is niet meer noodzakelijk om een gebouw eerst te sluiten. Ook krijgen gemeenten meer wettelijke mogelijkheden om malafide huisjesmelkerij aan te pakken. Ze kunnen sneller boetes opleggen en makkelijker het beheer overnemen van panden waar overlast is.

De Novelle herziening woningwet wordt niet eerder verwacht dan 1 juli 2015. Eerder gaf de Tweede Kamer al aan met behandeling van de Novelle te wachten totdat het eindrapport van de parlementaire enquêtecommissie woningcorporaties is gepubliceerd. De enquêtecommissie presenteert 30 oktober haar eindconclusies. Daarmee wordt de termijn te kort om de Novelle nog dit kalenderjaar in de Tweede en Eerste Kamer te behandelen.

Wij vinden het jammer dat inwerkingtreding van de wet wordt opgeschoven. Maar ook wij vinden wij logisch dat de Kamer eerst de conclusies van de enquêtecommissie wil zien, voordat een weloverwogen debat over de Novelle kan worden gevoerd. Daarmee is ook de weg vrij om nog eens goed te kijken naar een aantal onvolkomenheden uit de Novelle. Wij hebben daar onlangs in een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer een aantal voorstellen voor gedaan.

6 Infrastructuur en Milieu

Afval

Wat wil het kabinet?

Vanaf 2015 zet het kabinet met het meerjarenprogramma Van Afval Naar Grondstof (VANG) in op hogere ambities met betrekking tot huishoudelijk afval. Om in 2025 bij te dragen aan de circulaire economie staan preventie, hogere scheidingspercentages en het sluiten van ketens centraal. Voor de uitvoering van deze ambities wordt jaarlijks een miljoen euro gereserveerd. Vanaf 2015 voert het kabinet een belasting in op het storten en verbranden van restafval. In beide gevallen bedraagt deze belasting 13 euro per ton afval. Hiermee tracht het kabinet de 100 miljoen euro uit het Herfstakkoord van 2013, die eerder alleen door een stortbelasting werd opgevangen, te compenseren.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De miljoen euro die jaarlijks voor het programma VANG is uitgetrokken komt grotendeels ten goede aan het begeleiden en faciliteren van gemeenten. Gemeenten staan aan de lat voor het afvalbeleid en moeten de komende jaren, samen met de burger, hogere doelstellingen nastreven. Wij zijn betrokken bij de ontwikkeling van het uitvoeringsprogramma VANG voor gemeenten.

De belasting op het storten en verbranden van restafval resulteert in hogere kosten voor gemeenten. Vooral gemeenten die een lager scheidingspercentage van het huishoudelijk afval kennen, betalen meer voor de verwerking van het restafval. Deze verhoging van de kosten wordt in veel gevallen via de afvalstoffenheffing aan burgers doorberekend.

Omgevingswet

Wat wil het kabinet?

Het kabinet werkt aan een nieuwe Omgevingswet. Hierin worden 24 wetten volledig geïntegreerd en van 6 wetten de gebiedsgerichte onderdelen opgenomen. Tien wetten integreren in de loop van de tijd in de Omgevingswet, zoals de Wet bodembescherming en de Wet geluidhinder. De parlementaire behandeling van de wet startte in september met een reeks Ronde Tafelgesprekken met de Tweede Kamer. In 2015 worden de huidige 117 AMvB's in het omgevingsrecht teruggebracht tot vier AMvB's die, gelijktijdig met de Omgevingswet, op zijn vroegst in 2018 van kracht worden. Daarnaast werkt men aan implementatie van de wet door de invoeringsbegeleiding verder vorm te geven en de digitale omgeving "Laan van de Leefomgeving" te ontwikkelen. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de afspraak in het regeerakkoord om gegevens beter digitaal beschikbaar te maken en meer vergunningaanvragen te digitaliseren.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het huidige omgevingsrecht is onvoldoende toegerust op een aanpak van de problemen in het ruimtelijke domein waar ook gemeenten tegenaan lopen. Voorbeelden hiervan zijn gebrek aan flexibiliteit van plannen en een veelheid aan ineffectieve onderzoeksverplichtingen. De Omgevingswet biedt potentie om daar een oplossing voor te bieden. De positie van gemeenten in het ruimtelijk domein - dichtbij de burgers en bedrijven - is vanzelfsprekend geschikt om sneller beslissingen te nemen. Hierbij moet lokale afwegingsruimte worden vergroot: nationale normen moeten een basis bieden, met een lokale bandbreedte waarover de gemeenteraad kan beslissen.

Vaak zijn bij vergunningverlening meerdere partijen in een keten betrokken. Dit vergt aanpassing van processtromen en de wijze van gegevensuitwisseling tussen de betrokken burgers, bedrijven en overheden. Wij verwachten van het ministerie van IenM dat wetten, begrippen, (basis)gegevens en informatiemodellen op elkaar zijn afgestemd. En wel zodanig dat gegevens effectief en efficiënt uitwisselbaar zijn en uniform toepasbaar in de verschillende (gemeentelijke) registraties. In de begroting van het ministerie van IenM staan vanaf 2016 geen (structurele) kosten opgenomen voor onderhoud van ICT systemen en voor de Programmadirectie die de Omgevingswet begeleidt. Het is duidelijk dat de kosten van een dergelijk grote operatie niet eenzijdig bij andere overheden kan worden gelegd.

Externe veiligheid en risico's

Wat wil het kabinet?

De programmafinanciering Externe Veiligheid (EV) loopt in 2014 af. Dit is een decentrale uitkering in het Provinciefonds waar de afgelopen tien jaar bij gemeenten, veiligheidsregio's en provincies EV expertise mee is opgebouwd en aangesteld. In plaats van de financiering worden twee complementaire, drie jaar lopende programma's ingericht: het programma IMPULS Omgevingsveiligheid (verbeteren kwaliteit van de uitvoering) en Safety Deals (verbeteren veiligheidsprestaties BRZO-bedrijven). Het programma IMPULS is bedoeld voor de versterking van de veiligheid rond BRZO-bedrijven, voor ondersteuning en actualisatie van de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS), voor een goede informatie- en kennisinfrastructuur en voor een goede uitvoering van het lokaal omgevingsveiligheidsbeleid. Beide programma's worden echter uit hetzelfde budget betaald, dat voor 2015 totaal 19 miljoen euro bevat.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De afloop van de programmafinanciering EV eind 2014 is zorgwekkend. Er worden bij verschillende overheden ongeveer 250 fte aan EV-deskundigen mee gefinancierd. Deze taken worden de komende jaren meer en meer bij omgevingsdiensten belegd. De forse korting kunnen gemeenten echter niet opvangen en verlies van expertise dreigt. Tegelijkertijd is de maatschappelijke druk om levering van adequate milieuvergunningverlening en handhaving op risicovolle (BRZO-)activiteiten juist verhoogd. Wij maken ons er dan ook sterk voor dat het beschikbare budget ten goede komt aan goede uitvoering van lokaal externe veiligheidsbeleid.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil de afspraken over vergunningverlening, toezicht en handhaving en de omgevingsdiensten, die gemaakt zijn tussen Rijk, IPO en VNG, wettelijk verankeren. In 2015 worden afspraken over kwaliteitscriteria, informatieuitwisseling en het basistakenpakket van de omgevingsdiensten in de Wabo vastgelegd. Aanvullend wordt de evaluatie van het VTH-stelsel aangekondigd, die eind van dit jaar start.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij hebben zeer kritisch gereageerd op de eerste versie van het wetsvoorstel tot aanpassing van de Wabo. Wij vinden dat het wetsvoorstel te gedetailleerd voorschrijft aan welke criteria gemeenten moeten voldoen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Op dit moment zijn wij in constructief overleg met het ministerie van IenM over aanpassing van het wetsvoorstel, onder meer op basis van het advies van de Commissie Wolfsen. Wij worden samen met IPO nauw betrokken bij de evaluatie van het VTH-stelsel.

Energie en klimaatdoelstellingen

Wat wil het kabinet?

Een van de vijf kabinetsprioriteiten op het gebied van Infrastructuur en Milieu in 2015 is uitvoering van de Klimaatagenda en het SER Energieakkoord. Daarbij wordt nadrukkelijk samenwerking met partners gezocht, invulling gegeven aan de term participatiesamenleving en is er ruimte voor innovatieve oplossingen. Het kabinet wil bruggen slaan tussen nationaal beleid en lokale initiatieven. De energieke overheid moet het gesprek aangaan met de energieke samenleving, zo is de ambitie. Om de doelstelling te halen dat Nederland in 2023 16% duurzame energie produceert is vanuit het kabinet aandacht voor windenergie, zonne-energie en alle opties rondom duurzaam warmtegebruik. Het kabinet zet zich in voor een eendrachtige en ambitieuze EU-inzet, gericht op een nieuw mondiaal klimaatakkoord op de klimaatop in 2015 in Parijs. Ambitie is een volledige duurzame energievoorziening in 2050.

Wat betekent het voor gemeenten?

Gemeenten spelen een essentiële rol in de energieke samenleving. Bij duurzame lokale energieopwekking spelen zij een belangrijke rol, omdat zij hiervoor vaak voor ruimtelijke inpassing moeten zorgen. Bij deze inpassing verwachten we de steun van het Rijk waar nodig.

Gemeenten zijn bevoegd gezag voor het toezicht op energiebesparing bij bedrijven. Wij zullen de komende tijd, in samenwerking met het ministerie van I&M, hierover gemeenten informeren en ondersteunen.

Een belangrijk punt van aandacht is de samenhang tussen nationale afspraken en EU-beleid. Aan de ene kant geeft het Energieakkoord invulling aan EU-afspraken en verplichtingen. Aan de andere kant kan het nieuwe EU-beleid (2020-2030) dat dit jaar in Brussel is gepresenteerd, de huidige doelen uit het Energieakkoord beïnvloeden. Ons uitgangspunt is dat de afspraken uit het Energieakkoord blijven gelden. Wij zullen hiervoor ook aandacht vragen bij het Rijk.

Deltaprogramma

Wat wil het kabinet?

Het kabinet ontvangt met het Deltaprogramma 2015 van de Deltacommissaris de definitieve voorstellen voor de Deltabeslissingen en voorkeursstrategieën. Het kabinet zal deze beleidsmatig verankeren in een tussentijdse wijziging van het Nationaal Waterplan. De meest prominente Deltabeslissingen hebben betrekking op waterveiligheid, ruimtelijke adaptatie en zoet water. Voor waterveiligheid geldt dat iedereen achter de dijk een gelijk beschermingsniveau krijgt. Daarnaast wordt het waterveiligheidsbeleid sterker opgebouwd uit drie lagen: preventie, duurzame ruimtelijke inrichting en rampenbeheersing (meerlaagsveiligheid).

In de Bestuursovereenkomst Deltaprogramma heeft het Rijk met de koepels de ambitie afgesproken om in 2050 klimaatbestendige planvorming en steden te hebben. Om de structurele verbinding tussen water en ruimtelijke inrichting te bevorderen biedt men hiervoor hulpmiddelen, zoals de klimaatscan. Beschikbaarheid van zoet water zal in de komende decennia periodiek minder zijn. Met voorzieningenniveaus wil het kabinet de verantwoordelijkheid van de overheid voor normale en droge situaties in beeld brengen. Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en consumenten maken de komende jaren per regio afspraken over beschikbaarheid en verdeling van water.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De nieuwe waterveiligheidsbenadering betekent een positieve ontwikkeling, die daadwerkelijk bijdraagt aan de veiligheid van inwoners en omgeving. Door de aanpak van meerlaagsveiligheid krijgen gemeenten een grotere rol. Dit vraagt wel om goede afspraken en (ook na 2028) een solide borging van financiering in het

Deltafonds. Daarnaast vergt het een goede doorlopende betrokkenheid van alle partijen. Niet in de laatste plaats van gemeenten, omdat waterbeheer hiermee steeds meer een integrale ruimtelijke opgave betreft. Wij vinden het daarom van groot belang dat we nog dit jaar tot goede afspraken komen over de governance van het Deltaprogramma en - waar van toepassing - over het Hoogwaterbeschermings programma voor de komende jaren.

Wij onderschrijven de ambitie voor klimaatbestendige steden. Om urgentie en oplossingsrichtingen goed bij alle betrokken bestuurders op het netvlies te krijgen is een stimuleringsprogramma in het leven geroepen. Wij verwachten dat dit programma zich vooral richt op het in beweging krijgen van het peloton en de achterblijvers door onder andere kennisdeling. Gezien het grote belang van voldoende zoet water voor het stedelijk gebied (voor gezondheidszorg, maar ook ter voorkoming van verzakkingen en paalrot) vragen we ook hierbij aandacht voor een goede en tijdige betrokkenheid van gemeenten.

Waterkwaliteit

Wat wil het kabinet?

Met de overheveling van de middelen voor waterkwaliteit naar het Deltafonds geeft het kabinet uitvoering aan het amendement van Tweede Kamerlid Jacobi. Het kabinet maakt het hiermee mogelijk om projecten waarin ook waterkwaliteitsaspecten een rol spelen integraal vanuit het Deltafonds te financieren. Ook is voor dekking gezorgd voor de totale opgave van de Kaderrichtlijn Water (KRW), die loopt tot en met 2027.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Deze stap vergroot de mogelijkheden om integraal aan wateropgaven te werken. Koppelen van waterkwaliteitsmaatregelen aan waterveiligheidsprojecten wordt eenvoudiger. We vinden het belangrijk dat deze overheveling niet op termijn zal leiden tot een verschuiving van middelen voor waterkwaliteitsmaatregelen naar waterveiligheid. Op het vlak van oppervlaktewaterkwaliteit blijft Nederland namelijk nog achter bij Europa. Gemeenten en waterschappen nemen hier hun verantwoordelijkheid, maar voldoende financiering is cruciaal om de doelen van de Kaderrichtlijn water te halen.

Algemeen waterbeleid

Wat wil het kabinet?

Het kabinet stelt dat in 2015 voor onderdelen beleidsonderzoek noodzakelijk is, zoals de monitoring van de doelmatigheidswinst.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten en waterschappen werken sinds 2010 intensief samen aan doelmatig beheer van de waterketen. Dit jaar brengt de onafhankelijke visitatiecommissie waterketen de voortgang van de doelmatigheidswinst in beeld. Uit onze inventarisatie begin dit jaar concluderen wij dat we goed op schema liggen. Eventueel beleidsonderzoek in 2015 moet volgen uit het rapport van de visitatiecommissie, eind dit jaar. Door nu al te zeggen dat dergelijk onderzoek noodzakelijk is loopt het kabinet op de muziek vooruit.

Mobiliteit

Wat wil het kabinet?

De minister van IenM start een 'nieuwe aanpak bereikbaarheid'. Bereikbaarheid betekent niet alleen een integraal samenhangend vervoersysteem. Ook opgaven binnen andere domeinen zoals leefbaarheid en natuur gaan expliciet onderdeel uitmaken van het bereikbaarheidsbeleid. Daarbij stimuleert het Rijk de benutting van intelligente transportsystemen en zet in op gedragsverandering, vraagbeïnvloeding en ruimtelijke inrichting.

Het kabinet wil bij invulling van het mobiliteitsbeleid een gelijkwaardiger verhouding met decentrale overheden.

Het kabinet zet vol in op het benutten van de kracht van de steden. Daarbij wordt samenwerking gezocht met de steden. De minister gaat op zoek naar coalities om te komen tot beter bereikbare, leefbare en duurzame steden. Het Rijk spreekt een ambitie uit van een reistijdverbetering van 10% in de spits in de drukste gebieden.

Om CO₂-uitstoot te verminderen verwacht het kabinet dat de EU druk zet op de auto-industrie om schonere voertuigen op de markt brengen. Als dit onvoldoende effect heeft zet de minister meer in op gedragsbeïnvloeding, innovatie en voorzieningen voor duurzame voertuigen. Eind 2014 stuurt het kabinet een actieplan naar de Tweede Kamer over uitvoering van de Visie naar een duurzame brandstofmix. Het kabinet versobert belastingvoordelen voor zuinige voertuigen. Alleen volledig elektrische en waterstofauto's krijgen nog BPM-vrijstelling.

Het aantal doden in het verkeer neemt jaarlijks af, maar het aantal ernstige verkeersgewonden daalt onvoldoende. De haalbaarheid van de landelijke doelstelling ten aanzien van deze cijfers wordt in 2015 onderzocht.

De Langetermijn Spooragenda (LTSA) voorziet in verbeteringen in reizen van deur tot deur, veiligheid en betrouwbaarheid van het spoor. De komende jaren wordt eerst ingezet op verbetering van het spoor en vanaf 2017 worden frequentieverhogingen doorgevoerd. De Spoor&OV-overlegtafels voor overheden en spoorsector starten dit jaar en krijgen een structureel karakter. Ook het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen wordt voortgezet. Daarnaast nam de minister maatregelen die betere samenwerking afdwingen tussen overheden onderling en met vervoerders, ten aanzien van de OV-chipkaart.

Het kabinet hevelt de BDU verkeer en vervoer over naar het Provinciefonds. Alleen de nieuwe vervoerregio's in de Noord- en Zuidvleugel van de Randstad blijven hun BDU behouden.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Toewijzing van middelen vanuit het Rijk voor grote lokale en regionale mobiliteitsprojecten, worden naar verwachting meer getoetst op leefbaarheids- en duurzaamheidseffecten. Dit kan leiden tot meer aandacht voor fiets, openbaar vervoer, voorzieningen voor milieuvriendelijk aangedreven auto's, slimme vraagbeïnvloeding en innovaties zoals zelfrijdende auto's. Het is van belang dat gemeenten zich voorbereiden op deze ontwikkelingen door beleid en voorzieningen.

We mogen verwachten dat decentrale overheden meer vrijheid krijgen om het bereikbaarheidsbeleid in te vullen. Tegelijkertijd zullen zij hierbij meer samenwerking zoeken met medeoverheden en andere partijen. Het Rijk zal zich wat betreft bereikbaarheid meer richten op gemeenten in de stedelijke agglomeraties.

Gemeenten krijgen te maken met een groeiend aantal voertuigen dat gebruik maakt van alternatieve energievoorziening. Mogelijk leidt het verdwijnen van voordelen in de bijtelling voor zuinige auto's, tot een groei van het wagenpark van elektrische auto's, maar dit is niet voorspellen. Op welke wijze de Rijksoverheid de groei van een schoon wagenpark en de ruimte voor gemeenten om deze ontwikkeling in goede banen te leiden ondersteunt, wordt duidelijk zodra de uitwerking van de visie naar een duurzame brandstofmix klaar is.

Wanneer de landelijke verkeersveiligheidsdoelstellingen gehandhaafd blijven, betekent dit dat ook gemeenten meer aandacht moeten besteden aan het voorkomen van verkeersongevallen met kwetsbare verkeersdeelnemers. Het gaat hierbij vooral om fietsers, jonge kinderen en ouderen in het verkeer.

De LTSA bevat goede uitgangspunten maar gaat volgens ons niet ver genoeg. De bereikbaarheid van stedelijke gebieden per openbaar vervoer krijgt hierdoor niet de impuls die het nodig heeft. Zo moeten sporen van NS ook ingezet worden voor stadsregionaal openbaar vervoer. Decentrale overheden hebben daarnaast minder geld voor stad- en streekvervoer. OV-voorzieningen, met name in de landelijke gebieden, verslechteren waarschijnlijk verder. In samenwerking tussen gemeenten en provincies moet meer aandacht uitgaan naar vraagafhankelijk vervoersystemen in de regio's, zoals regiotaxi en belbus.

Gemeenten kunnen naar verwachting vanaf 2015 geen beroep meer doen op de BDU verkeer en vervoer. Er ontstaan dus spanningen tussen ambities en middelen die gemeenten beschikbaar hebben voor uitvoering van hun lokale verkeers- en vervoerstaken.

Bouwregelgeving

Wat wil het kabinet?

Het kabinet bereidt een wetsvoorstel voor dat als doel heeft de bouwplantoetsing en het bouwtoezicht aan marktpartijen over te laten, waarbij de positie van de bouwconsument wordt versterkt. Gemeenten behouden de toets aan het bestemmingsplan, de welstand en omgevingsveiligheid, maar voeren in het voorgestelde nieuwe stelsel procestaken uit bij vergunningverlening. In het private stelsel moet de kwaliteit hiervan worden geborgd en een signaal worden doorgegeven aan de gemeente, als een vergunning mag worden afgegeven. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de aanlevering van de benodigde documentatie. Het wetsvoorstel voorziet in drie risicocategorieën die gefaseerd worden ingevoerd.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Dit wetsvoorstel heeft voor gemeenten tot gevolg dat de taken bouwplantoetsing en toezicht vervallen, om te beginnen met de lage risicocategorie (kleinschalige woningbouw, verbouwingen). In onze reactie op het concept wetsvoorstel hebben wij aangegeven dat onduidelijk is welke problemen dit wetsvoorstel oplost en of het niet juist meer problemen creëert. De uitwerking van het wetsvoorstel is voor ons volstrekt onvoldoende. Ook alle andere betrokken partijen, zoals de bouwwereld, hebben forse kritiek. Begin oktober wordt het (gewijzigde) wetsvoorstel voorgelegd aan de Raad van State. Het voorstel wordt begin 2015 aangeboden aan de Tweede Kamer en gaat niet voor 1 januari 2016 in.

Energiebesparing in de gebouwde omgeving

Wat wil het kabinet?

Het kabinet zet voor 2015 in op energiebesparing in de gebouwde omgeving. Zo wordt een nieuw energielabel ingevoerd, waardoor woningeigenaren met relatief weinig inspanning en kosten een goed beeld van de energieprestatie van hun huis en van energiebesparende maatregelen krijgen. Ook komt er een regeling die bijdraagt aan een reguliere markt voor leningen door VvE's. Vanaf 2015 is maximaal 35 miljoen euro voor energiebesparing door VvE's beschikbaar.

Verduurzaming van de huursector krijgt het komende jaar aandacht in een Woonagenda Sociale Huursector die het kabinet aankondigt. Een van de onderdelen hiervan is plaatsing van energiebesparing in de huursector op de lokale agenda van gemeenten, corporaties en huurdersverenigingen.

Het kabinet kondigt voor 2015 het stopzetten en de evaluatie aan van drie Rijksprogramma's op het gebied van verduurzaming van de gebouwde omgeving: Blok voor blok, Energiesprong en GEN. In het Energieakkoord is overeengekomen om de impuls van deze drie programma's verder uit te bouwen en te versterken.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij zijn tevreden met de aandacht van het kabinet voor energiebesparing in de gebouwde omgeving. Gemeenten zijn hiermee voortvarend aan de slag gegaan. Dat blijkt uit het feit dat gemeenten bij ons massaal aanvragen hebben gedaan voor door het Rijk beschikbaar gesteld budget voor energiebesparingsmaatregelen voor de particuliere woningeigenaar. Ook komend jaar is hiervoor budget beschikbaar voor gemeenten. De nieuw aangekondigde maatregelen op gebied van VvE's en energiebesparing van de huursector dragen bij aan maatregelen die gemeenten al nemen. Ons is overigens nog niet duidelijk of de regeling voor VvE's eenmalig is en hoe dit wordt uitgevoerd. Voor de verduurzaming in de huursector werken wij - samen met Aedes en de Woonbond - aan het opstellen van voorbeeld-prestatieafspraken op het gebied van energiebesparing. Wij zullen bij het kabinet aandacht vragen voor een goede overdracht van kennis uit het Blok voor blok programma, Energiesprong en GEN.

Duurzame energieopwekking

Wat wil het kabinet?

Het kabinet streeft naar duurzame economische groei en wil dat de transitie naar een schone energievoorziening tempo houdt. Naast de algemene doelstellingen uit het Energieakkoord constateert het kabinet dat daaraan door alle partijen gezamenlijk wordt gewerkt. Verder wil het kabinet prioriteit geven aan de start van de grootschalige uitrol van wind op zee, onder andere via openstelling van een eerste tender. Daarnaast wordt de SDE+-regeling voor een vierde keer opengesteld en komt ook bij- en meestook van biomassa voor deze regeling in aanmerking. Tegelijkertijd zorgt het kabinet voor het op orde brengen van randvoorwaarden voor wind op land en op zee en het opstellen van duurzaamheidscriteria voor biomassa.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het kabinet wil de energieke en ondernemende samenleving graag stimuleren. Daar zijn wij blij mee, maar het coördinerende ministerie voor het Energieakkoord (Economische Zaken) moet daarover ook nadrukkelijk met gemeenten in overleg.

Wij horen graag hoe het kabinet de genoemde ambities op het gebied van aardwarmte en innovatie wil invullen. Omdat dit ook gevolgen heeft voor gemeenten, houden wij dit de komende tijd nauwlettend in de gaten.

Natuurbescherming en programmatische aanpak stikstof (PAS)

Wat wil het kabinet?

Het kabinet geeft met het voorstel voor de nieuwe Wet natuurbescherming verder vorm aan de decentralisatie van het natuurbeleid. Op basis van deze wet worden diverse bevoegdheden belegd bij de provincies, bijvoorbeeld het soortenbeleid en het aanduiden van bijzondere natuurgebieden. Ook komen er afspraken met provincies over het aanpakken van stikstofproblematiek aan de hand van de PAS. In de decentralisatie van natuurtaken blijft de rol van gemeenten onderbelicht: het kabinet gaat alleen in op provinciale uitvoeringsconsequenties en budget dat het Rijk in dit kader beschikbaar stelt. Ook wil het kabinet van natuur een thema van burgers, ondernemers en overheden maken en stelt daarvoor in 2015 de Agenda Stad op. Natuur beperkt zich uiteraard niet tot de stad en is ook volop te vinden in het landelijk gebied en de vele kleine kernen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Zowel de nieuwe Wet natuurbescherming als de PAS hebben, naast provinciale uitvoeringsconsequenties, ook gevolgen voor gemeenten. We noemen hiervan twee voorbeelden. Ten eerste inzake de PAS: om als gemeente een bestemmingsplan buitengebied te kunnen vaststellen moet in veel gevallen ruimte beschikbaar worden gesteld voor uitstoot van stikstof. Dit is juridisch nog niet voldoende bestendig geregeld. Ten tweede inzake

de Wet natuurbescherming: verplicht aanhaken van natuur aan de omgevingsvergunning leidt ertoe dat het college van burgemeester en wethouders voortaan altijd bevoegd gezag is, en gemeenten – behalve enkele uitzonderingen - voortaan altijd belast is met toezicht en handhaving. Wij willen daarom dat gemeenten structureel worden betrokken bij gesprekken over vormgeving van de decentralisatie. Verder vinden we het wenselijk dat de gemeentelijke uitvoeringsgevolgen worden onderzocht en ondervangen. Dit is niet alleen in lijn met bestuurlijke afspraken, maar ook noodzakelijk voor behoud en bescherming van onze natuur.

Bodem

Wat wil het kabinet?

Na jaren van sanering van locaties met bodemverontreiniging wordt stapsgewijs overgegaan naar duurzaam beheer en gebruik van de bodem. Doel is een volledige decentralisatie na de komende convenantsperiode (2015-2019). Met andere overheden en het bedrijfsleven komen er afspraken over verdere aanpak van spoedlocaties. Dit leidt in 2015 tot nieuwe afspraken of tot een nieuw convenant. Het beschikbare budget neemt ten opzichte van de huidige convenantperiode af. In de huidige convenantperiode is per jaar ongeveer 140 miljoen euro beschikbaar voor bodemsanering. Voor de periode 2016-2019 is dit achtereenvolgens (bedragen in euro's x duizend):

2016	2017	2018	2019
55.203	118.781	126.446	118.047

Het lage bedrag in 2016 komt door een eenmalige uitname uit het bodembudget van 60 miljoen euro. Ook voor de periode na 2019 wordt in de begroting een eenmalige korting van 64,5 miljoen euro aangekondigd.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Vanaf 2016 is er substantieel minder geld beschikbaar voor bodemsanering. Hierdoor duurt het langer voordat de huidige aanpak (van sanering van locaties met ernstige bodemverontreiniging met risico's voor mensen) is afgerond. Het ministerie is van plan de korting voor 2016 over meerdere jaren te verdelen. Als dit niet lukt komen lopende saneringsprojecten in gevaar en kunnen gemeenten de over 2016 gemaakte afspraken met private partijen waarschijnlijk niet nakomen.

Deze bezuinigingen betekenen ook dat ambities voor een nog af te sluiten convenant scherp moeten worden bekeken en dat de aangekondigde decentralisatie wellicht niet uitvoerbaar is.

7 Economie

Agenda Stad

Wat wil het kabinet ?

Het kabinet maakt ruimte voor bestuurlijke creativiteit, dynamiek en economische groei in stedelijke gebieden. De ministeries van BZK, EZ en IenM stellen in 2015 een Agenda Stad op om de concurrentiekracht en leefbaarheid van Nederlandse steden te versterken.

Wat betekent dit voor gemeenten ?

De Agenda Stad kan een bijdrage leveren aan de afstemming van beleid op de relevante economische schaal. De Agenda Stad is in lijn met de aanbevelingen van de OESO (Territorial Reviews Netherlands) en WRR (Naar een lerende economie). Zij stellen voor de regie over economische ontwikkeling bij de regio te leggen (WRR), het Nederlands economisch beleid beter af te stemmen op de Smart Specialisation Agenda van de EU (OESO en WRR) en een Nationaal Stedelijk Beleidskader te ontwikkelen (OESO).

Wij juichen het toe dat het kabinet constructief aan de slag gaat met de aanbevelingen van OESO en WRR. Afstemming met ons programma 'Economie en arbeidsmarkt' ligt voor de hand.

Winkeltijdenwet

Wat wil het kabinet?

Het kabinet neemt maatregelen die ervoor zorgen dat de detailhandel sneller kan inspelen op veranderende voorkeuren van het winkelpubliek en het scheppen van voorwaarden waarbinnen concurrentie kan plaatsvinden, onder andere door de Winkeltijdenwet.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij zijn het eens met de minister van Economische Zaken (EZ) dat er maatregelen moeten komen die ervoor zorgen dat de detailhandel sneller kan inspelen op voorkeuren van het winkelpubliek. De Winkeltijdenwet is hiervoor een van de instrumenten. Gemeenten kunnen en mogen echter Europeesrechtelijk niet treden in concurrentieverhoudingen. Het is ons niet duidelijk welke maatregelen de minister van EZ in dit kader wil nemen.

Lokale economie

Wat wil het kabinet?

Nederland heeft veel te winnen bij verdere Europese economische integratie, het terugdringen van administratieve lasten en het creëren van open markten. Het kabinet pleit op Europees niveau voor het creëren van één digitale interne markt. Ook de ontwikkeling van big data, ofwel de analyse van steeds grotere hoeveelheden informatie, brengt waarschijnlijk een groei van economische activiteiten teweeg. In 2015 zet het kabinet het bedrijfslevenbeleid koersvast voort. Met als speerpunten de actualisatie van innovatiecontracten, de versterking van betrokkenheid van het MKB door verhoging van het budget voor de MKB-innovatiestimuleringsregeling met 30 miljoen euro en een nauwere aansluiting tussen het topsectorenbeleid en het Europees onderzoeks- en innovatieprogramma. Het kabinet past wetgeving aan, zodat er op verantwoorde wijze nieuwe datagedreven innovaties en verdienmodellen komen. Ook wordt het gebruik van open data gefaciliteerd.

Het kabinet neemt maatregelen die ervoor zorgen dat de detailhandel sneller kan inspelen op veranderende voorkeuren van het winkelpubliek. Met het oog op de aantrekkelijkheid van binnensteden doet het kabinet voorstellen om leegstaande winkelruimtes sneller een andere bestemming te geven. Het kabinet is vanuit een stimulerende rol verantwoordelijk voor het scheppen van randvoorwaarden voor een excellent ondernemingsklimaat. Dit doet het kabinet door grootschalige implementatie van digitale voorzieningen die overheidsdienstverlening aan ondernemers verbeteren. Zoals: het Ondernemingsdossier en het digitaal Ondernemersplein, het regeldrukverminderingprogramma 'Goed Geregeld', de verlaging van de toezichtslasten en een betere aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Op lokaal gebied werkt het kabinet samen met steden aan de Digitale Steden Agenda.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De voornemens van het kabinet bieden gemeenten kansen om goede relaties met ondernemers te onderhouden. Gemeenten sluiten zich aan op het ondernemersplein, maar willen zich ook zelf richten op het lokale midden- en kleinbedrijf. Het MKB is voor veel gemeenten dé motor van de lokale economie en de lokale arbeidsmarkt. Lastenverlichting en betere dienstverlening zijn belangrijk om goede relaties met ondernemers te onderhouden. De kabinetsplannen scheppen ruimte voor innovatie, niet alleen in de topsectoren, maar ook voor het lokale midden- en kleinbedrijf. Wij stimuleren en participeren in innovatieve doorbraakprojecten.

Economische ontwikkeling

Wat wil het kabinet?

Het kabinet stelt zich als doel om duurzame inclusieve economische groei te bewerkstelligen in Nederland en in het buitenland, met voldoende aandacht voor mens en milieu. Daarin wordt zoveel mogelijk strategisch samengewerkt met het bedrijfsleven, maatschappelijk middenveld, kennisinstellingen en decentrale overheden. De Dutch Trade and Investment Board (DTIB) richt zich - naast het ondersteunen van het Nederlandse en lokale bedrijfsleven in het buitenland - steeds meer op strategische acquisitie in Nederland door een actief uitnodigingsbeleid.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Nederlandse gemeenten spelen een belangrijke rol in buitenlandse economische betrekkingen voor het creëren van meer kansen voor Nederlandse bedrijven in het buitenland. Met name voor het MKB, maar ook om buitenlandse bedrijven aan te trekken. Wij participeren namens de gemeenten in de DTIB. Ook de G5 is vertegenwoordigd in de DTIB. Op de agenda staat een nog betere (thematische) afstemming van uitgaande missies en terugkoppeling daarvan. Maar ook het uitwerken van een strategischere aanpak voor inkomende missies van buitenlandse delegaties en de rol daarbij van Nederlandse gemeenten. Dit kan bijvoorbeeld door het ontvangen van buitenlandse delegaties, of door het koppelen van delegaties aan bedrijven uit de gemeente.

8 Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Pensioenen

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil dat er in de eerste fase van de regeerperiode noodzakelijk onderhoud gepleegd is aan het pensioenstelsel. Hierbij doelt het kabinet op nieuwe regels rond pensioencommunicatie, besturing van pensioenfondsen en beperking van het fiscale kader voor de pensioenopbouw. Pensioenfondsen en sociale partners zijn nu nog druk bezig met de implementatie hiervan. Het kabinet vindt het voor het behoud van het draagvlak voor het pensioenstelsel nodig, dat het stelsel blijft aansluiten bij maatschappelijke opvattingen, trends en omstandigheden. Hiervoor startte het kabinet een nationale pensioendialoog. Deze dialoog, waarbij het kabinet een heel brede doelgroep betreft, moet leiden tot een hoofdlijnennotitie over het Nederlandse pensioenstelsel in het voorjaar van 2015.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het kabinet kondigt geen nieuwe maatregelen voor het pensioenstelsel aan. Wel bevat de hoofdlijnennotitie naar verwachting wijzigingen, die mogelijk vanaf 2016 leiden tot aanpassingen in de pensioenregeling. Via de SER en via onze eigen kanalen zijn wij betrokken bij de fundamentele discussie over het Nederlandse pensioenstelsel. Wij zullen hierbij de visie van de Zelfstandig Publieke Werkgevers inbrengen, die individuele keuzemogelijkheid en stabiliteit en voorspelbaarheid van de premie voorschrijft. Dit naast de notie dat gemeentelijke werkgevers hun werknemers een goed pensioen willen bieden.

Ook zijn wij met de andere werkgevers bij overheid en onderwijs intensief in gesprek met de bonden over aanpassing van de ABP-pensioenregeling per 2015. De nieuwe fiscale grenzen voor pensioenopbouw maken deze aanpassing noodzakelijk. Wij zetten hierbij onder andere in op het behoud van fiscale zuiverheid van de regeling, stabiliteit van de pensioenpremie en een evenwichtige verdeling tussen generaties.

Transitievergoeding

Wat wil het kabinet?

Met de invoering van de Wet werk en zekerheid (WWZ) wil het kabinet onder meer de omzetting van flexibele naar vaste contracten bevorderen. In de WWZ is geregeld dat bij beëindiging van een dienstverband van 2 jaar of langer de werkgever een transitievergoeding verschuldigd is aan de werknemer, tot een maximum van 75.000 euro. Dit bedrag kan de werknemer inzetten voor het vinden van een nieuwe werkkring. Op de transitievergoeding kunnen de kosten in mindering worden gebracht die de werkgever maakt voor de re-integratie van de werknemer. Het kabinet gaat er vanuit dat de transitievergoeding het ontslag minder kostbaar maakt voor werkgevers.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Waar de transitievergoeding voor werkgevers en werknemers in het private bedrijfsleven in de plaats komt van de huidige ontslagvergoeding (een bedrag ineens dat bij ontslag wordt uitbetaald), pakt dit voor gemeenten en andere overheidsworkgevers anders uit. In de rechtspositieregeling van gemeenteambtenaren is geregeld dat de gevolgen van ontslag worden gecompenseerd in de vorm van een inkomensgarantie gedurende een bepaalde periode. Afhankelijk van de duur van het dienstverband komt dit neer op een aanvulling bovenop

de WW en een vervoluitkering gedurende een bepaalde periode, nadat het recht op WW is geëindigd. Zo bezien worden de transitiekosten in het private bedrijfsleven 'terugverdiend' door het vervallen van de huidige ontslagvergoeding, terwijl de transitiekosten bij de overheidssectoren naast het stelsel van bovenwettelijke uitkeringen op de begrotingen blijven drukken. Nu de transitiekosten worden 'gefixeerd' in een vaste vergoeding die bovendien aan een groter aantal medewerkers moet worden uitgekeerd, leidt dit bij gemeenten tot een substantiële verhoging van de ontslagkosten.

Armoedebeleid en schuldhulpverlening

Wat wil het kabinet?

Het kabinet gaat verder met het intensiveren van het armoede- en schuldenbeleid. In 2013 en 2014 ontvingen gemeenten al extra middelen. Vanaf 2015 krijgen gemeenten 90 miljoen euro extra. Het kabinet heeft gemeenten gevraagd om bij de inzet van het extra geld vooral aandacht te geven aan kinderen die onvoldoende kunnen meedoen én aan versterking van een preventieve aanpak. Het kabinet vindt het ook van belang om de effectiviteit van de gemeentelijke schuldhulpverlening en het vakmanschap bij gemeenten te vergroten. In 2015 start de evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). Medio 2014 werd een subsidieregeling ter stimulering van een effectieve armoede- en schuldenaanpak van kracht. Net als in 2014 kunnen maatschappelijke organisaties in 2015 projecten indienen, die bijdragen aan het tegengaan van armoede- en schuldenproblematiek. Verder stelt het kabinet extra geld beschikbaar voor de Sportimpuls. Een aantal organisaties dat zich specifiek richt op kinderen in armoede ontvangt subsidies. Ook gaat een deel van het geld naar Caribisch Nederland. In totaal (inclusief het geld dat naar gemeenten gaat) is daarmee 100 miljoen euro extra beschikbaar voor de aanpak van armoede en schulden. In 2015 start de uitvoering van het Europees Fonds voor Meest Behoeftigen, dat de sociale inclusie van ouderen met een laag besteedbaar inkomen stimuleert.

Wat betekent dit voor gemeenten?

We onderschrijven het belang van de extra middelen voor het armoede- en schuldenbeleid. Gemeenten steken veel energie in de uitvoering van het armoede- en schuldenbeleid en in de samenwerking met lokale en regionale maatschappelijke organisaties. De middelen zijn hard nodig om huishoudens te ondersteunen bij inkomensverlies, schulden of faillissement. Gemeenten zien een stijgend aantal mensen dat een beroep doet op inkomensondersteuning en schuldhulpverlening.

Op 1 juli 2012 trad de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (Wgs) in werking. Uit de begroting van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) blijkt dat volgend jaar de evaluatie van de Wgs begint. Men start deze evaluatie terwijl er voor gemeenten nog twee zaken ontbreken: het Besluit gegevensuitwisseling schuldhulpverlening en het breed moratorium. In de Wgs staat een aankondiging voor een besluit voor het regelen van de gegevensuitwisseling, dat noodzakelijk is om gemeentelijke taken uit deze wet goed uit te voeren. Via dit besluit kunnen gemeentelijke schuldhulpverleners toegang krijgen tot Suwinet, zodat zij snel inzicht krijgen over de betreffende persoon. Onlangs hebben wij, in samenwerking met Divosa en NVVK, een brief gestuurd aan de staatssecretaris van SZW over het Besluit gegevensuitwisseling schuldhulpverlening. Wij willen dat het besluit er snel komt. Verdere vertraging is ongewenst omdat de verplichtingen tot het bieden van schuldhulpverlening nu wel geregeld zijn, maar niet de faciliteiten om dit goed te kunnen uitvoeren.

Enmalige uitkering koopkrachttegemeetkoming 2014

Wat wil het kabinet?

Op 8 juli aanvaardde de Eerste Kamer het Wetsvoorstel koopkrachttegemeetkoming lage inkomens. Op grond van deze wet hebben mensen met een inkomen van ten hoogste 110 procent van de bijstandsnorm recht op een koopkrachttegemeetkoming in het jaar 2014. Het gaat daarbij om een bedrag van 100 euro voor gehuwden,

90 euro voor een alleenstaande ouder en 70 euro voor een alleenstaande. Hiermee wil het kabinet het koopkrachtverlies van de sociale minima in 2014 verzachten. Uit de begroting blijkt dat 66 miljoen euro via een decentralisatieuitkering van BZK naar gemeenten gaat voor de eenmalige uitkering.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten hebben de taak om de koopkrachttegemoetkoming in het jaar 2014 te verstrekken. Een uitzondering hierop is de koopkrachttegemoetkoming voor mensen die per 1 september 2014 recht hebben op een 'aanvullende inkomensvoorziening ouderen'. Deze mensen ontvangen de koopkrachttegemoetkoming in oktober 2014 ambtshalve van de Sociale verzekeringsbank (SVB). Het kabinet stelde een bedrag van 70 miljoen euro beschikbaar voor verstrekking van een eenmalige koopkrachttegemoetkoming voor de laagste inkomensgroepen in 2014. Voor de uitvoering van de koopkrachttegemoetkoming is een bedrag van 66 miljoen euro beschikbaar voor de gemeenten. Het betreft een (ongedeeld) bedrag voor zowel de te verstrekken koopkrachttegemoetkomingen als de uitvoeringskosten. Een bedrag van 4 miljoen euro is beschikbaar voor de SVB voor de (ambtshalve) verstrekking van de koopkrachttegemoetkoming aan Aio-gerechtigden.

We concluderen dat de uitvoeringsperiode voor gemeenten zeer krap is. De eenmalige uitkering koopkrachttegemoetkoming moet nog in 2014 verstrekt worden, ook aan de groep mensen die zelf een aanvraag moet doen. De colleges van burgemeester en wethouders moeten nog wel in staat gesteld worden om nadere regels te stellen over de aanvraag van de koopkrachttegemoetkoming, de uitvoering in te richten en het tijdig verwerken van aanvragen. Wij vinden het cruciaal dat het ministerie van SZW gemeenten tijdig voorziet van informatie via het Gemeenteloket en de Verzamelbrief.

Wet hervorming kindregelingen

Wat wil het kabinet?

Bij de Wet hervorming kindregelingen gaat het om een vereenvoudiging en versobering van het stelsel. Het stelsel gaat terug van tien naar vier financiële regelingen. Door het brede scala aan regelingen zijn bij de implementatie veel uitvoerders betrokken. Dat zijn gemeenten, SVB, UWV, DUO, Belastingdienst en Belastingdienst/Toeslagen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Op 24 juni stemde de Eerste Kamer in met de Wet hervorming kindregelingen. Eén van de maatregelen uit deze wet is het vervangen van de aanvulling van de 20% van het minimumloon voor alleenstaande ouders in de minimumregelingen (waaronder de Participatiewet, IOAW, IOAZ) door een alleenstaande-ouderkop in het kindgebonden budget vanaf 1 januari 2015. Dit bedrag komt via de Belastingdienst /Toeslagen beschikbaar. Gemeenten zijn intensief bezig met de implementatie van alle nieuwe wetgeving. Het ministerie van SZW ondersteunt gemeenten bij de voorbereidingen. De belangrijkste wijzigingen voor gemeenten staan op infobladen van het Gemeenteloket. Gemeenten kunnen een overzicht van veelgestelde vragen en antwoorden en het informatieblad 'Overgangsrecht en bestandskoppeling' raadplegen.

9 Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Sport en bewegen

Wat wil het kabinet?

VWS zet met Sport en Bewegen blijvend in op het verder versterken van sport en bewegen in de buurt en in lokaal maatwerk. Het kabinet wil Sport en Bewegen ook, bijvoorbeeld vanuit sociale zaken en onderwijs, min of meer incidenteel inzetten als instrument om beleidsdoelen te realiseren.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten zetten graag in op de kracht van sport als middel tot een vitale samenleving. Voor de gewenste lokale ketenaanpak, de regiefunctie en het bestendigen van beleidsdoelen pleiten gemeenten voor financiering met een structureler karakter.

Volksgezondheid

Wat wil het kabinet?

Het beschermen en bevorderen van gezondheid zijn belangrijke beleidsopgaven van de minister van VWS. In de Wet publieke gezondheid staat welke verantwoordelijkheden gemeenten hierin hebben. Niet iedereen is even gezond. De gezondheidsverschillen tussen hoger en lager opgeleiden zijn groot en dreigen groter te worden als daaraan niets wordt gedaan. De overheid zet daarom in op het verbeteren van gezondheid van burgers met een gezondheidsachterstand. Ook wil de minister van VWS investeren in zichtbaarheid en effectiviteit van de publieke gezondheidszorg. De positie van GGD'en wordt versterkt en geborgd.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten met sociaal-economisch kwetsbare wijken krijgen per 2014 de decentralisatieuitkering 'Gezond in de stad' voor vier jaar. Zo kunnen zij nog meer werk maken van een brede en duurzame aanpak in de wijken, samen met lokale partijen en burgers. In deze uitkering is 10 miljoen euro beschikbaar.

Vanaf 2015 komt hier nog eens 10 miljoen euro bij, door overheveling van middelen uit de 'Zichtbare Schakel' (zie septembercirculaire 2014). Wijkverpleegkundigen en sociale wijkteams kunnen hierdoor ook betrokken worden in de aanpak van gezondheidsachterstanden.

Het is een goede zaak dat gemeenten gezamenlijk 20 miljoen euro extra kunnen besteden aan deze aanpak. Gemeenten moeten zich er wel van bewust zijn dat het om tijdelijke middelen gaat. Het is belangrijk om gezamenlijk een agenda te voeren die structurele inbedding mogelijk maakt. Wij gaan hierover met gemeenten en VWS in gesprek.

VWS investeert in een tweejarig stimuleringsprogramma om te bouwen aan een betrouwbare publieke gezondheidszorg en de positie van de GGD daarin. Gemeenten dragen bestuurlijke verantwoordelijkheid voor hun GGD. Wij zijn met VWS in gesprek over de invulling van het stimuleringsprogramma en de betrokkenheid van gemeenten bij de opzet en uitvoering ervan.

10 Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking

Ontwikkelingssamenwerking

Wat wil het kabinet?

Het kabinet zet in 2015 verder in op het versterken van de relatie tussen hulp, handel en investeringen. De focus van de ontwikkelingssamenwerking blijft op de eerder geformuleerde speerpunten (voedselzekerheid, water, vrouwenrechten en seksuele en reproductieve gezondheid, veiligheid en rechtsorde) en het bijdragen aan duurzame en inclusieve groei. Het netto bedrag dat wordt uitgegeven aan hulp daalt van 4,1 miljard euro in 2014, naar 3,8 miljard euro in 2015 naar uiteindelijk 3,6 miljard euro in 2017. Hoewel het budget voor een aantal speerpunten licht stijgt, daalt het budget voor rechtsstaatontwikkeling, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie van 293,5 miljoen euro in 2013 naar 189,5 miljoen euro in 2015. Het kabinet stelt 570 miljoen euro extra beschikbaar voor een noodhulpfonds (2014-2017).

Wat betekent dit voor gemeenten?

Diverse Nederlandse gemeenten dragen via het Local Government Capacity Programme bij aan capaciteitsversterking van lokale overheden in tien verschillende landen. Het budget voor dit programma blijft in ieder geval tot en met 2016 gehandhaafd. Wij blijven bij het ministerie van Buitenlandse Zaken aandacht vragen voor het belang van een sterke lokale overheid wereldwijd. Een betrouwbare, goed functionerende overheid is immers een voorwaarde voor duurzame sociale en economische ontwikkeling. Ook blijven wij aandacht vragen voor de rol die Nederlandse gemeenten kunnen spelen bij noodhulp, bijvoorbeeld bij het organiseren van lokale dienstverlening in vluchtelingenkampen, zoals dat nu gebeurt in het vluchtelingenkamp Al Za'atri in Jordanië door VNG International en de gemeente Amsterdam.

Duurzaamheidsdoelen

Wat wil het kabinet?

Het kabinet zet voor ontwikkelingssamenwerking en handel in op economische, sociale en ecologische duurzaamheidsdoelen, die vanaf 2015 de huidige Millenniumdoelen zullen opvolgen. Het kabinet vindt het van belang dat de speerpunten van het buitenlandbeleid hierin verankerd worden. Verder is er aandacht voor een ambitieus klimaat- en energiebeleid.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Duurzaamheid is een thema dat hoog op onze agenda en die van gemeenten staat. Gemeenten kunnen op lokaal niveau invulling geven aan de internationale maatstaf.

Op dit moment doen 160 gemeenten mee aan de Millennium-Gemeente-campagne van VNG International, waarin Nederlandse gemeenten een bijdrage leveren aan het behalen van de Millenniumdoelen. Na 2015 richt de campagne zich op de duurzame ontwikkelingsdoelen, zoals gedefinieerd door de Verenigde Naties. Nederlandse gemeenten worden hierover geïnformeerd.

Intussen blijven wij op nationaal en internationaal niveau actief, zodat bij de formulering van de nieuwe ontwikkelingsdoelen ook aandacht blijft voor de grote uitdagingen van verstedelijking en rurale gebieden met het oog op een duurzame toekomst. Ook de noodzaak van capaciteitsopbouw van de verschillende bestuurslagen blijft aandacht vragen.

EU Urban Agenda

Wat wil het kabinet?

Het ministerie van BZK stelt in Europees verband de Urban Agenda op, mede met het oog op het Nederlands EU-voorzitterschap in de eerste helft van 2016. Deze Urban Agenda is verbonden aan het initiatief van de ministeries van BZK, IenM en EZ, om in Nederland de Agenda Stad verder te ontwikkelen ter behoud van de internationale concurrentiekracht en leefbaarheid van Nederlandse steden.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De Urban Agenda, de Europese stedelijke agenda, geeft Nederlandse steden de mogelijkheid om in Europees verband samen met het Rijk een visie te ontwikkelen op de rol van steden in de Europese Unie. Hiermee wordt de stedelijke dimensie beter verankerd in Europees beleid en regelgeving.

Het geeft gemeenten ook de mogelijkheid om de stedelijke agenda - samen met betrokken ministeries - als thema voor het Nederlandse EU-voorzitterschap uit te werken.

Onze commissie Ruimte en Wonen werkt de komende periode aan opbouw van de agenda voor de stad, vanuit de stedelijke problematiek en lokale wensen.

Bijlage

DRIE DECENTRALISATIES

Jeugd

Wat wil het kabinet?

Per 1 januari 2015 hevelt het kabinet taken op het gebied van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering over naar gemeenten. Dat is op allerlei plaatsen zichtbaar in de begroting. De middelen voor jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering gaan naar het Gemeentefonds. Daarnaast reserveert het ministerie van VWS middelen als vangnet voor aanbieders met een bovenregionale en landelijke schaal. Ook staat in de begroting dat de VNG middelen krijgt voor een aantal - namens gemeenten - collectief te financieren taken, zoals de Kindertelefoon. Uit de begroting wordt duidelijk dat het kabinet zich nog verantwoordelijk acht voor een landelijke kennisinfrastructuur voor beleidsontwikkeling, implementatie en zorgvernieuwing. Hierbij wil het kabinet gemeenten en het veld van jeugdhulp de ruimte geven om de eigen aanpak verder te ontwikkelen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor individuele gemeenten bevat deze begroting wat betreft jeugd geen nieuwe informatie. De omvang van het te decentraliseren budget werd al in de meicirculaire 2014 definitief, evenals de verdeling per gemeente. Het collectief financieren van een aantal functies stelden de leden van de VNG op de ALV in juni 2014 vast. Gemeenten zijn volop bezig zich voor te bereiden op hun nieuwe taken, waarbij het inkopen van jeugdhulp en het inregelen van de toegang de grootste aandacht vragen.

Verdeling middelen decentralisaties

Wat wil het kabinet?

Het kabinet decentraliseert in 2015 grote bedragen naar de gemeenten voor hun nieuwe taken op het gebied van Wmo en Jeugdzorg. Het gaat om respectievelijk 3,6 en 3,9 miljard euro. Deze bedragen moeten goed onder de gemeenten worden verdeeld. Voor beide taakvelden geldt dat het budget voor 2015 wordt verdeeld op basis van historische kosten. Dat wil zeggen dat het werkelijke zorggebruik in 2012 (Jeugdzorg) of 2013 (Wmo) als maat is genomen voor de verdeling. Vanaf 2016 worden de middelen aan de hand van objectieve kenmerken verdeeld, zoals de samenstelling van de bevolking. Het is waarschijnlijk dat de overgang van de historische verdeling naar objectieve verdeling verloopt via een overgangstraject.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Jeugdzorg en Wmo zijn belangrijke en omvangrijke nieuwe taken voor de gemeenten. Het gaat om kwetsbare doelgroepen en niemand mag tussen wal en schip raken. De bedragen die gemeenten in 2015 kunnen verwachten zijn bekendgemaakt in de meicirculaire Gemeentefonds 2014.

De cijfers voor de objectieve verdeling Wmo 2016 zijn voor het eerst gepubliceerd in de septembercirculaire 2015. In feite gaat het om twee modellen. Het eerste model is van toepassing op alle gemeenten en verdeelt ongeveer twee derde deel van het Wmo-budget van 3,6 miljard euro. Het gaat om de bekostiging van begeleiding, kortdurend verblijf en andere zaken. Het tweede model is van toepassing op 43 daartoe aangewezen centrumgemeenten en verdeelt ongeveer een derde deel van het totaalbudget. Deze middelen

zijn bestemd voor de functie beschermd wonen. De cijfers uit de septembercirculaire kunnen worden aangepast naar aanleiding van nog door ons uit te brengen adviezen. Wij zullen de uitkomsten zorgvuldig wegen en met de gemeenten bespreken. Op voorhand staat vast dat de verdeling over de centrumgemeenten onevenredig grote herverdeeleffecten geeft. Wij vinden dat hiervoor naar een andere oplossing moet worden gezocht.

De cijfers voor de objectieve verdeling jeugdzorg 2016 zijn nog niet beschikbaar. Gemeenten weten nog niet welke bedragen zij in 2016 ontvangen, los gezien van de inrichting van een overgangstraject. Naar verwachting worden de cijfers gepubliceerd in de komende decembercirculaire.

Wij zetten in op een goede onderlinge afstemming van de ingroeieregelingen Wmo en Jeugdzorg. Wij vinden het belangrijk dat goed wordt gekeken naar een eventuele stapeling van herverdeeleffecten. Omdat de definitieve cijfers van Wmo en Jeugdzorg in december bekend worden, kan pas dan een definitieve invulling worden gegeven aan de combinatie van ingroeieregelingen.

Deelfonds Sociaal Domein

Wat wil het kabinet?

Het kabinet ziet af van wetgeving die instelling van het deelfonds sociaal domein mogelijk moet maken. De 3D gelden worden nu via een integratie-uitkering in het Gemeentefonds aan de gemeenten ter beschikking gesteld.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij zijn tevreden dat er geen deelfonds komt. Dit helpt gemeenten omdat het de controle- en verantwoordingslast vermindert. In het voorstel voor het deelfonds sociaal domein zat namelijk een bestedingsvoorwaarde, terwijl de aard van het Gemeentefonds juist bestedingsvrijheid voor gemeenten is.

Wij zien geen reden om binnen het sociaal domein - náást het monitoren van de inhoudelijke prestaties - ook nog een bestedingsvoorwaarde te hanteren. Het biedt schijnzekerheid en is verspilling van energie en publiek geld. Dan moet er immers een kostbaar systeem komen voor rechtmatigheidscontrole. De angst dat gemeenten geld dat bestemd is voor het sociaal domein, aan andere zaken zouden besteden is sowieso vreemd, gezien de bezuinigingen die gepaard gaan met de decentralisaties.

Meer mensen aan het werk

Wat wil het kabinet?

Het kabinet investeert op verschillende manieren om meer mensen aan het werk te krijgen en te houden. Werk staat centraal. Een nieuwe kabinetsmaatregel is de brug-WW, die werkzoekenden moet stimuleren om de overstap te maken naar een sector waar een tekort aan personeel is. Gaat een werkzoekende aan de slag in die tekortsector, dan ontvangt hij of zij voor de gewerkte uren salaris en voor de uren waarin de omscholing plaatsvindt een WW-uitkering. De maatregel geldt voor werknemers die met ontslag bedreigd worden of mensen met een WW-uitkering.

Ook nieuw is dat het UWV - net als gemeenten - een ontschot budget krijgt voor de begeleiding en re-integratie van mensen met een WIA/WAO/ZW en Wajong-uitkering. Het UWV moet de groep WIA en ZW met arbeidsvermogen prioriteit geven. Het UWV moet dus net als gemeenten zelf keuzes maken over de inzet van middelen. Daarnaast zet het kabinet in op verlaging van de lastendruk en blijft het lage Btw-tarief voor de bouw het eerste half jaar van 2015 gehandhaafd. Dit om de consumentenbestedingen en werkgelegenheid aan te jagen.

Deze maatregelen komen bovenop de invoering van de Participatiewet, het actieplan voor 50-plussers én het actieplan tegen jeugdwerkloosheid. Via de sectorplannen - die werkgevers en vakbonden gezamenlijk opstellen - probeert het kabinet duizenden extra scholings-, stage- en leerwerkplekken te creëren. Het kabinet benadrukt het belang van een zorgvuldige en tijdige implementatie van de Participatiewet, opdat de wet een succes wordt.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Investeren in werk is voor gemeenten gunstig. Gemeenten krijgen immers alleen de instrumenten om werkzoekenden en werkgevers te ondersteunen, niet om nieuwe banen te maken. Volgens de Macro Economische Verkenningen 2015 (MEV) leiden de kabinetsplannen in 2015 echter niet tot een afname van het aantal mensen met een bijstandsuitkering. Het aantal uitkeringsgerechtigden neemt naar verwachting toe met 10.000 mensen. Ondanks de extra middelen voor de loonkostensubsidie Participatiewet daalt het uitkeringenbudget (BUIG) in 2015 met 200 miljoen euro. Deze besparing wordt volgens het kabinet gerealiseerd door het invoeren van de kostendelersnorm, het afschaffen van de toeslagen en het strengere maatregelenbeleid.

Wij vinden de stevige daling van het uitkeringsbudget in combinatie met de toename van het aantal bijstandsgerechtigden riskant. De concurrentie op de arbeidsmarkt is groot en de ervaring leert dat mensen met een bijstandsuitkering moeilijker aan de slag komen dan bijvoorbeeld 'ontslagwerklozen'. Veel gemeenten geven aan dat zij het komende jaar (grote) tekorten verwachten op de uitvoering van de bijstand.

Wij ondersteunen het belang van een zorgvuldige implementatie van de Participatiewet. Het kabinet doet daarbij een groot beroep op gemeenten. De invoering van de wet moeten gemeenten immers zélf bekostigen. Voor de Participatiewet is geen invoeringsbudget beschikbaar gesteld.

Waar gemeenten nu tegen aanlopen is dat het wettelijk kader nog niet klaar is. De lagere regelgeving op niet onbelangrijke onderdelen van de wet - regionale werkbedrijven, loonkostensubsidie en beschut werk - moet allemaal nog vastgesteld en gepubliceerd worden. We dringen bij het kabinet aan op een soepele houding ten aanzien van de gestelde deadlines.

De komende jaren is het belangrijk dat gemeenten de rust en ruimte krijgen om participatie in de volle breedte te bevorderen. Het pleidooi van de Raad van State voor zelfbeheersing bij wet- en regelgeving - zowel op aantal als frequentie - onderschrijven wij dan ook volledig.

Informatieveiligheid en veilige gegevensuitwisseling

Wat wil het kabinet?

Zie voor onze algemene reactie de tekst in de paragraaf 'Informatieveiligheid' van deze ledenbrief. In de begroting van SZW is geen passage opgenomen over informatiebeveiliging. Toch is veilige uitwisseling van persoonsgegevens voor gemeenten een belangrijk onderwerp in het sociaal domein en binnen werk en inkomen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

We verwijzen ook hier naar de integrale tekst van de paragraaf 'Informatieveiligheid'. Gemeenten geven in lijn met de Resolutie 'Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente' invulling aan de interbestuurlijke afspraken over verplichtende zelfregulering van informatiebeveiliging. Voor werk en inkomen geldt dat het borgen van veilige gegevenswisseling binnen het suwi-domein hoge prioriteit heeft, waarvoor de Resolutie het kader biedt. Om dit goed mogelijk te maken vergt het huidige wettelijke kader van de wet suwi vooral op het aspect 'verantwoording' actualisering. Gemeenten kunnen hun rol als betrouwbare bron,

bewerker en ontvanger van gegevens het beste waarmaken, wanneer zij daarover via de reguliere P&C cyclus verantwoording kunnen afleggen aan de gemeenteraad.

Macrobudget Wmo in 2015

Wat wil het kabinet?

Het kabinet gaat uit van een macrobudget van 3,6 miljard euro voor de nieuwe Wmo-taken in 2015. Daar bovenop krijgen gemeenten in 2015 40 miljoen euro om in te zetten in het Wmo domein. In 2015 en 2016 komt 75 miljoen euro voor de Huishoudelijke Hulp-toelage via een decentralisatieuitkering.

De volume-index voor de integratie-uitkering Wmo (bestaande taken) is 2,38 %. De volumegroei voor het macrobudget voor de nieuwe taken is 1,4%.

Bij het bepalen van het bedrag dat is begroot voor de extra kosten voor gemeenten vanwege het langer thuiswonen (extramuralisering) is alleen rekening gehouden met huishoudelijke hulp en begeleiding. Het objectief verdeelmodel voor het macrobudget Wmo is in de septembercirculaire gepresenteerd.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De hoogte van het macrobudget Wmo is conform de meicirculaire, behalve de genoemde 40 miljoen euro en 75 miljoen euro voor de huishoudelijke hulp. In de begroting wordt niet gesproken van het onttrekken van gelden aan het macrobudget Wmo voor 2015 voor groepen cliënten die vanwege voortschrijdend inzicht in de Wet langdurige zorg (Wlz) thuishoren.

Wij gaan ervan uit dat het macrobudget voor 2015 niet meer verandert. Dat zou in strijd zijn met de regels. Wij vinden dat groepen cliënten die mogelijk in aanmerking komen voor de Wlz, voldoende worden beschermd door het overgangsrecht op grond van de Wmo 2015. Zij behouden in 2015 hun zorg volgens hun indicatie als deze indicatie doorloopt tot na 2015. Als gemeenten deze cliënten in de loop van 2015 gaan herindiceren zal blijken of ze in de Wlz thuishoren. Wij vinden het onwenselijk om hierop vooruit te lopen door allerlei groepen cliënten een aparte behandeling te geven. De decentralisatie is zeer complex en dergelijke acties vergroten de onduidelijkheid en de kans op fouten.

De bezuiniging op de nieuwe Wmo-taken is in 2015 verzacht met 510 miljoen euro (200 miljoen euro overgangsrecht decemberpakket, 195 miljoen euro aprilpakket, 40 miljoen euro en 75 miljoen euro voor huishoudelijke hulp in de rijksbegroting). Uit de begroting blijkt dat deze verzachting deels is gefinancierd door een beperking van het percentage voor de volumegroei van het macrobudget Wmo in 2015 tot 1,4%. Wij verwachten dat dit percentage te laag zal zijn. Ter vergelijking: het percentage volumegroei voor de decentralisatieuitkering Wmo (bestaande taken) bedraagt 2,38%. Het gaat om dezelfde soort taken die verband houden met de langdurige zorg.

Verder benadrukken wij opnieuw dat de compensatie voor de extramuralisering geen rekening houdt met de extra kosten die gemeenten moeten maken voor woningaanpassingen, hulpmiddelen en vervoer, als meer mensen langer thuis blijven wonen. Het kabinet noemt de afschaffing van de lage ZZP's als reden dat meer mensen thuis blijven wonen. Daaruit wordt echter niet de conclusie getrokken dat het scheiden van wonen en zorg - waarbij mensen die intramuraal wonen huur gaan betalen - financiële gevolgen heeft voor de gemeenten. Gemeenten moeten immers de extramurale zorg en ook het vervoer naar bijvoorbeeld dagbesteding gaan betalen.

De decentralisatie van de nieuwe Wmo-taken is met financiële onzekerheden omgeven. Wij benadrukken het belang van zorgvuldig monitoren van de uitvoering en de financiële ontwikkeling in 2015 en eventuele

bijstelling van financiële kaders. Dit zien wij als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van kabinet en gemeenten.

Wij wachten met een reactie op het objectief verdeelmodel tot de budgettaire gevolgen voor gemeenten duidelijk zijn. Voor het model voor beschermd wonen wordt een apart proces ingericht om tot een goede reactie te komen. Voor deze groep cliënten geldt een overgangsrecht van 5 jaar.

Mantelzorg

Wat wil het kabinet?

Het kabinet heeft grote plannen in de zorgsector. Gemeenten krijgen te maken met nieuwe taken uit de AWBZ, die per 1 januari 2015 naar gemeenten gaan. Doelen zijn mensen langer thuis laten wonen en de zorg beter laten aansluiten bij de cliënt, in samenwerking met professionals, mantelzorgers en vrijwilligers.

In de Begrotingsafspraken 2014 is hiervoor aanvullend structureel 11 miljoen euro extra beschikbaar gesteld. Hiervan wordt 6 miljoen euro via een decentralisatieuitkering uitgekeerd aan gemeenten voor het op een hoger plan brengen van de mantelzorgondersteuning.

Het bedrag dat structureel beschikbaar komt voor ondersteuning en waardering van de mantelzorgers wordt hierdoor 100 miljoen euro. In 2015 gaat een deel van dit bedrag nog naar betalingen van mantelzorgcomplimenten van voorgaande jaren.

Het kabinet heeft veel aanvullend beleid voor mantelzorgers gemaakt in de beleidsbrief Verlichten, Versterken en Verbinden. Het kabinet subsidieert veel initiatieven rond mantelzorgers van bijzondere doelgroepen, zoals jonge mantelzorgers, mantelzorgers van Alzheimerpatiënten en palliatieve zorgverleners. Beleidsformatie en goede voorbeelden worden gedeeld in samenwerking met de Kennisinstituten en de partijen in het veld. Ook zorgt het kabinet voor kennisverspreiding over verspilling in de zorg, vermindering van regels en onderzoek naar mantelzorg en vrijwilligerswerk.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Burgers, cliënten en mantelzorgers gaan zelf steeds meer zorgtaken op zich nemen. Dit kan tot gevolg hebben dat mantelzorgers overbelast raken en zelf zorg nodig hebben. Het is de vraag of de ondersteuningsbehoeften van mantelzorgers in lijn zijn met het budget dat gemeenten hiervoor ontvingen. Gemeenten hebben een spilfunctie bij het verminderen van de druk op mantelzorgers. Wij roepen het kabinet op om samen onderzoek te doen naar de effecten van mantelzorgondersteuning op de zorgvraag bij gemeente en zorgverzekeraar.

Wij werken graag mee aan het delen van kennis over de ondersteuningsbehoeften van mantelzorgers en het verspreiden van goede beleidsvoorbeelden. De beleidsvrijheid van gemeenten hierin staat voorop. Goede voorbeelden komen tot stand met de partijen in het veld, door gemeenten en voor gemeenten. Handreikingen zijn goede inspiratiebronnen en moeten zo gepositioneerd worden. Beleidsvrijheid betekent ook dat mantelzorgbeleid aansluit bij de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. Bijvoorbeeld bij de toegang tot zorg, de inkooprelatie met de aanbieders, de samenwerking met gesubsidieerde en ongesubsidieerde instellingen en bij het bevorderen van burgerkracht.

Toelage Huishoudelijke hulp

Wat wil het kabinet?

Het kabinet stelt in zowel 2015 als in 2016 per jaar 75 miljoen euro beschikbaar voor een huishoudelijke hulptoeelage via een decentralisatieuitkering. Dit maakt dat de korting in plaats van de 32 procent die genoemd

is in de meicirculaire, uitkomt op 29 procent.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten kunnen de decentralisatieuitkering aanvragen voor de Toelage Huishoudelijke Hulp. Ondanks de ingewikkelde voorwaarden gaan gemeenten hiermee voortvarend aan de slag. Doel van de regeling is de werkgelegenheid onder de huishoudelijke hulpen te vergroten door extra vraag te realiseren. In de praktijk kan dit betekenen dat gemeenten een (nieuwe) algemene voorziening realiseren voor personen buiten de Wmo-doelgroep die al huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening ontvangt.

